

Archeologienota

Kuurne, Brugsesteenweg 90
(aanpassing)

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Kuurne, Brugsesteenweg 90 (aanpassing).
Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteurs

Alice-Jan Hellinx
Arnout Van Belle

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2025-0029

Plaats en datum

Evergem, 11 oktober 2024

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 2915
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Juridisch kader en onderzoektraject</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Aanleiding</i>	<i>4</i>
1.4	<i>Archeologische voorkennis/voorgeschiedenis.....</i>	<i>5</i>
1.5	<i>Huidige situatie en geplande werken</i>	<i>5</i>
1.5.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>5</i>
1.5.2	<i>Geplande werken en bodemingrepen.....</i>	<i>7</i>
1.6	<i>Randvoorwaarden</i>	<i>15</i>
2	Bureauonderzoek	16
2.1	<i>Werkwijze en strategie</i>	<i>16</i>
2.1.1	<i>Onderzoeksdoelstelling.....</i>	<i>16</i>
2.1.2	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>16</i>
2.1.3	<i>Methoden en technieken</i>	<i>16</i>
2.2	<i>Assessment</i>	<i>18</i>
2.2.1	<i>Landschappelijk kader.....</i>	<i>18</i>
2.2.2	<i>Historisch kader.....</i>	<i>26</i>
2.2.3	<i>Cartografische bronnen</i>	<i>28</i>
2.2.4	<i>Archeologisch kader</i>	<i>37</i>
2.3	<i>Synthese onderzoeksresultaten</i>	<i>44</i>
2.3.1	<i>Datering en interpretatie onderzoeksterrein</i>	<i>44</i>
2.3.2	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>44</i>
2.3.3	<i>Syntheseplan</i>	<i>45</i>
2.4	<i>Besluit</i>	<i>47</i>
2.4.1	<i>Potentieel op kennisvermeerdering.....</i>	<i>47</i>
2.4.2	<i>Afweging noodzaak verder vooronderzoek</i>	<i>47</i>
2.4.3	<i>Keuze onderzoeksmethode.....</i>	<i>48</i>
2.4.4	<i>Afbakening onderzoeksterrein.....</i>	<i>49</i>
3	Samenvatting	51
4	Lijsten	52
4.1	<i>Figurenlijst</i>	<i>52</i>
4.2	<i>Plannenlijst</i>	<i>52</i>
4.3	<i>Tabellenlijst.....</i>	<i>53</i>
5	Bibliografie.....	54

1 Beschrijvend gedeelte

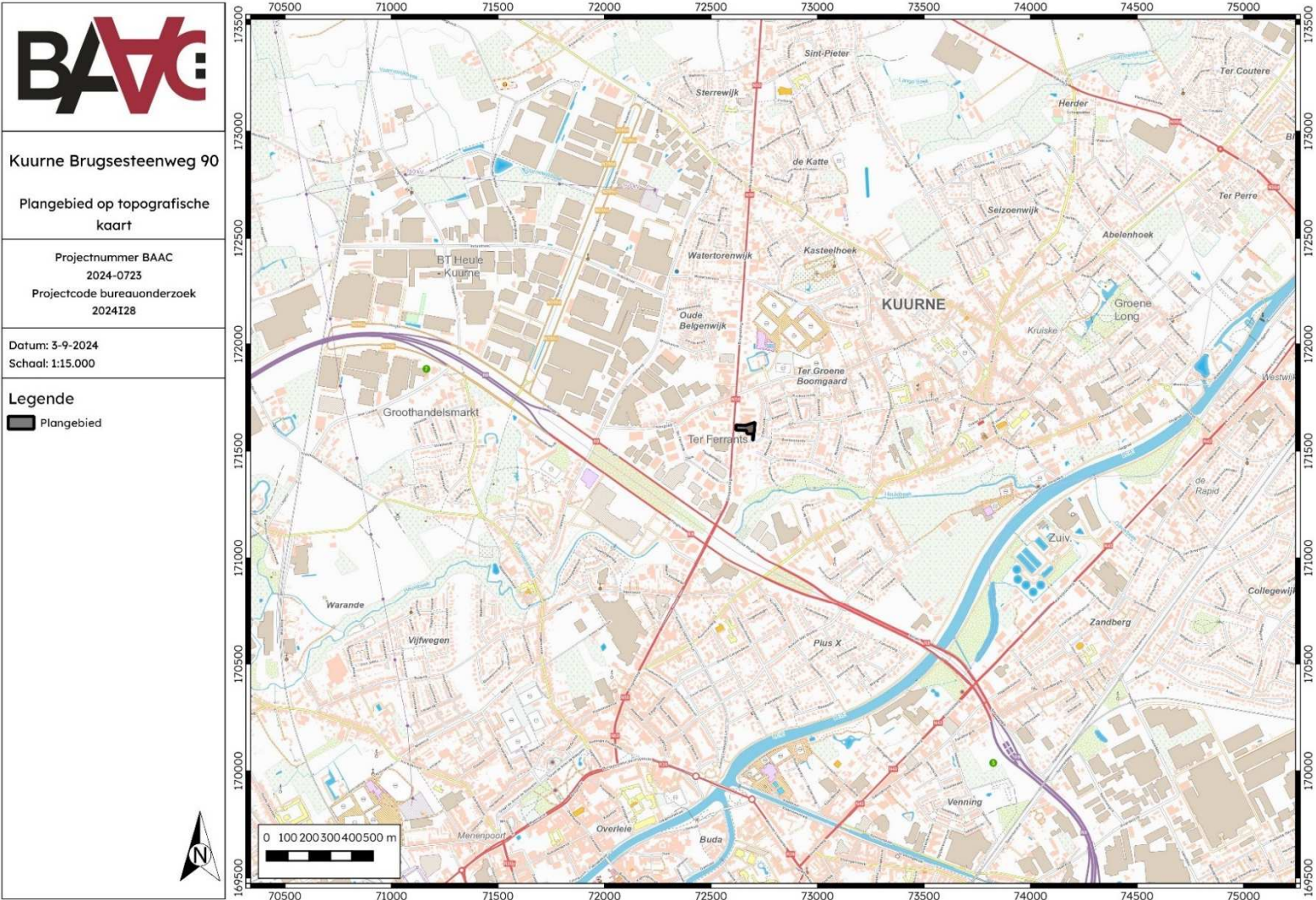
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Kuurne, Brugsesteenweg 90 (aanpassing)		
Ligging	Brugsesteenweg 90, deelgemeente Kuurne, gemeente Kuurne, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Kuurne, Afdeling Kuurne, Sectie B, Percelen 737X2 en 737Y2.		
Coördinaten	Noordwest:	x: 72615,15	y: 171634,43
	Noordoost:	x: 72706,55	y: 171634,43
	Zuidwest:	x: 72615,15	y: 171550,70
	Zuidoost:	x: 72706,55	y: 171550,70
Oppervlakte plangebied	3.097 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	1.986 m ²		
Kartering gewestplan	Woongebied		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2025-0029		
Bureauonderzoek	Projectcode	2024J147	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (Erkeningsnummer: 2015/00020)	
	Betrokken actoren	Alice-Jan Hellinx (archeoloog)	
		Arnout Van Belle (archeoloog)	
		Inger Woltinge (archeoloog)	

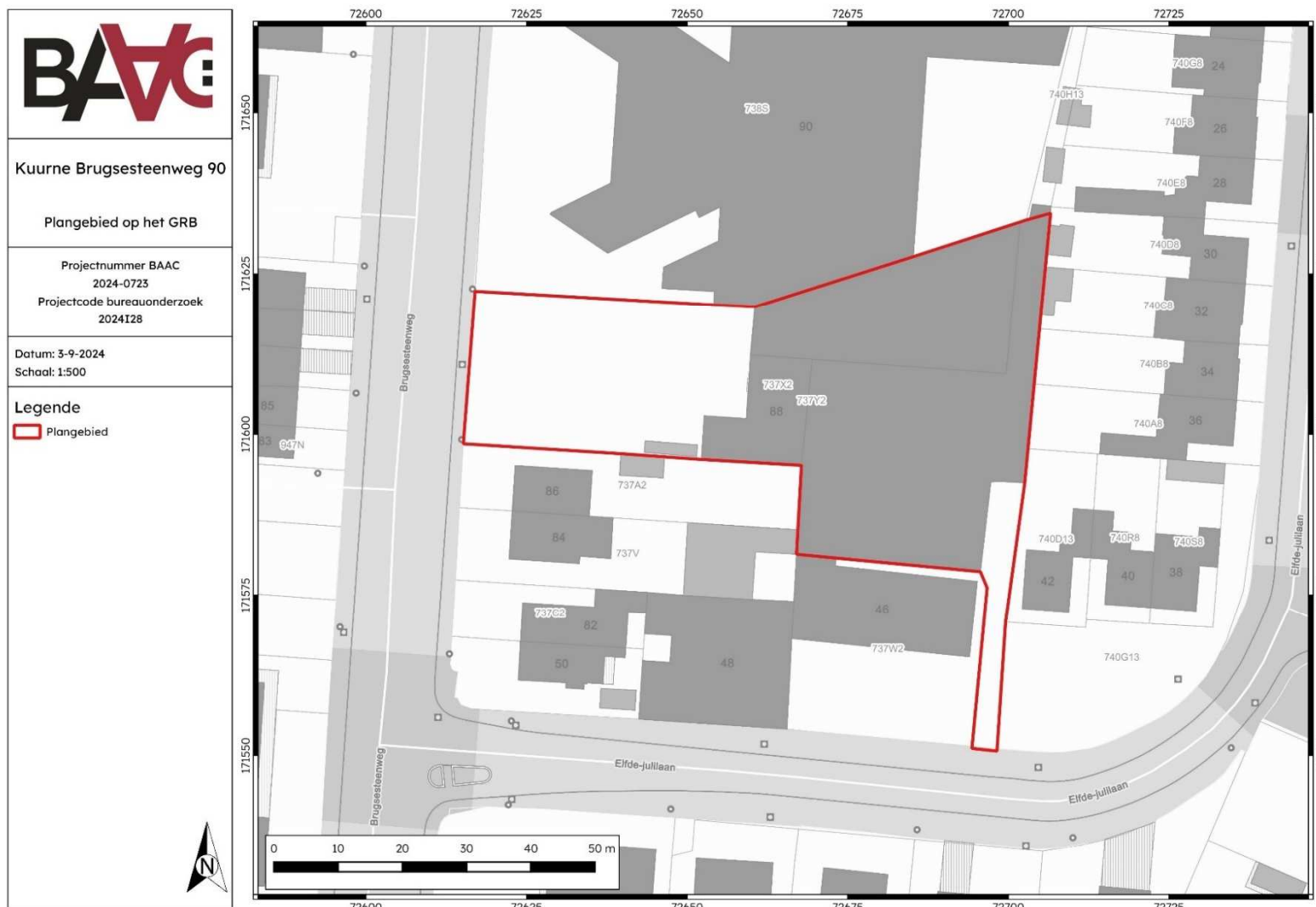
Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen², tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

² DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2024 – geografisch

Plan 1: Plangebied op de topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 03/09/2024).

Plan 2: Plangebied op de kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 03/09/2024).

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw en omgevingsaanleg gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van een winkelgebouw, de laad- en loszone, wegenis, een parking, laadpalen en groenzones met wadi) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Kuurne Brugsesteenweg 90 (aanpassing)* bedraagt ca. 3.100 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 1.986 m². Het

plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied geen waarden voor ‘beschermd onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien het plangebied in woongebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen, waarop de vergunning betrekking heeft 3.097 m² bedraagt en de totale oppervlakte van de bodemingreep meer dan 1.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.4 Archeologische voorkennis/voorgeschiedenis

De huidige archeologienota kadert in dezelfde aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen als waarvoor een eerdere archeologienota (september 2024, ID30777⁴) werd opgemaakt. Hierin werd na het bureauonderzoek een matig tot hoog kennispotentieel vastgesteld voor de steentijd, metaaltijden en de Romeinse periode. Ook de kans op het aantreffen van sporen uit de nieuwe tijd is hoog, specifiek het aantreffen van het gekarteerde militaire kampement uit 1744 zou veel kenniswinst verschaffen. Verder archeologisch onderzoek in de vorm van landschappelijke boringen met een eventueel steentijdtraject en een proefsleuvenonderzoek werd geadviseerd.

Het inplantingsplan wijzigde minimaal na het in akte nemen van deze archeologienota. Hierbij veranderde in hoofdzaak de locatie van de wadi. Het voorliggende dossier is bijgevolg nagenoeg hetzelfde, op enkele kleine veranderingen aan de geplande werken na, als de oorspronkelijke archeologienota (ID30777).

Omdat de contouren van het plangebied niet gewijzigd bleven, werden waar mogelijk de origineel aangemaakte plannen uit de eerste archeologienota behouden. In alinea 1.5 zijn de aangepaste werken beschreven, het nieuwe inplantingsplan toegevoegd en deze veranderingen zijn ook meegenomen naar de impactanalyse in alinea 2.4. Daarbij bleef hetzelfde advies behouden.

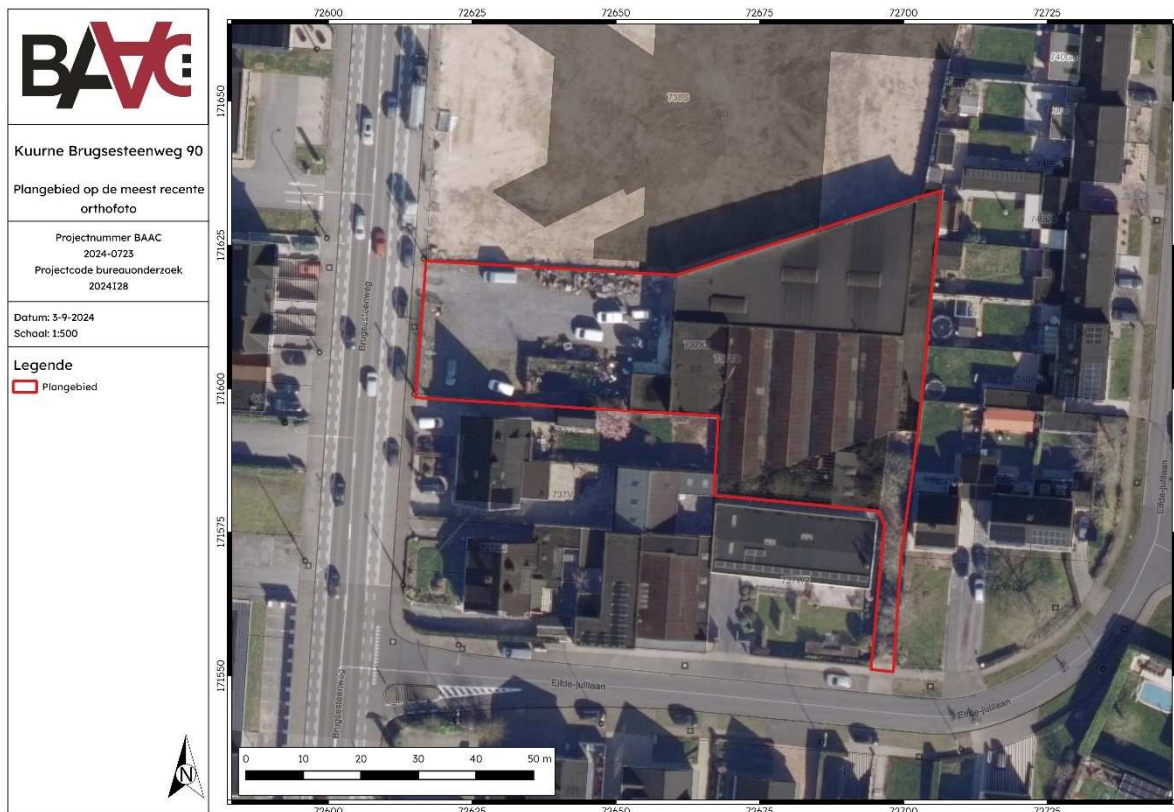
1.5 Huidige situatie en geplande werken

1.5.1 Huidige situatie

Het huidige plangebied bestaat in het westelijke deel uit een parkeerplaats opgebouwd uit kiezelsteentjes (Figuur 1). Het merendeel van het terrein is echter bebouwd. Deze bebouwing bestaat uit verschillende loods en een kantoorruimte die tegen elkaar aan gebouwd zijn (Plan 3). Het meest zuidoostelijk deel verbindt het plangebied met de Elfde-julilaan in het zuiden. Deze verbinding blijkt een oude uitrit te zijn die eveneens verhard is met kiezelsteentjes en recent een overgroeide indruk gaf (Figuur 2).

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2024a

⁴ VAN BELLE 2024

Plan 3: Plangebied op de meest recente orthofoto (digitaal; 1:1; 03/09/2024).

Figuur 1: Huidige situatie op het plangebied (aangeduid in rood) gezien vanop de Brugsesteenweg in oostelijke richting.⁵

⁵ GOOGLE 2024

Figuur 2: Plangebied (aangeduid in rood) gezien vanop de Elfde-julilaan.⁶

1.5.2 Geplande werken en bodemingrepen

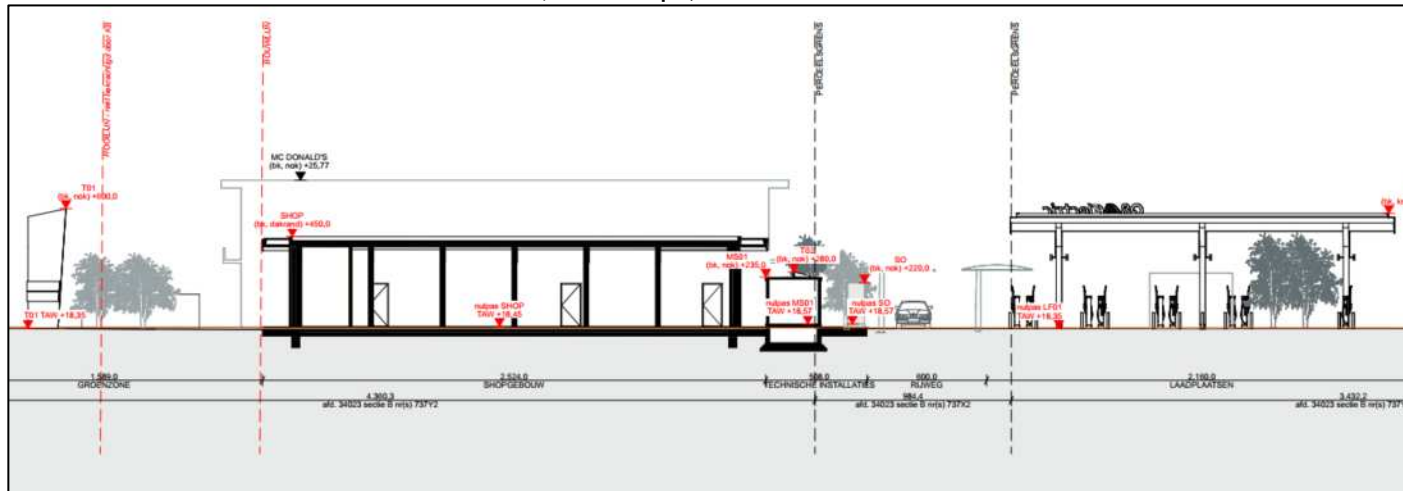
Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein de aanleg van een winkelgebouw en parking. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

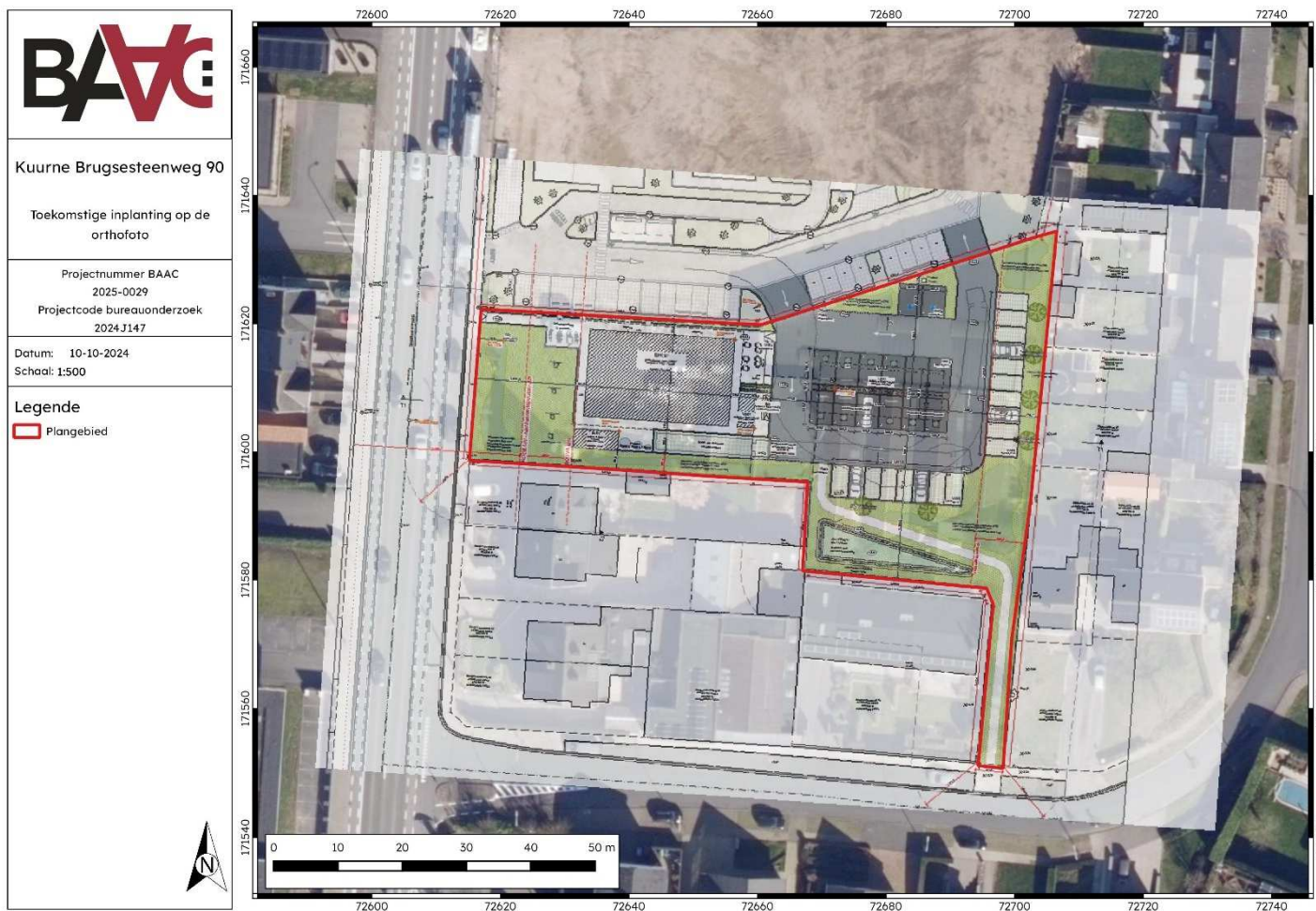
- De huidige gebouwen die aanwezig zijn op het terrein zullen gesloopt worden voor de aanvang van de werken. De ondergrondse opbouw van deze gebouwen is niet gekend. Er kan echter vanuit gegaan worden dat de sloop hiervan enige verstoring van het terrein met zich mee zal brengen.
- De aannemer plant de aanleg van een winkel met bijgebouwtjes met een oppervlakte van 347 m², die een maximale verstoring van 1 m diep teweeg zal brengen (Figuur 3 en Figuur 6).
- De aanleg van de parking met laadpalen en de wegenis die de parking met het belendend perceel zal verbinden beslaat een oppervlak van 1.210 m² en zal een maximale verstoring van 0,7 m diep veroorzaken. Bovendien zullen de laadpalen overdekt worden door een luifel waarvan de funderingspalen lokaal tot 1,15 m diep gefundeerd worden (Figuur 5).
- Rondom het gebouw komt een terras en voetpad die de winkel met de Brugsesteenweg verbindt. Verder zal een pad aangelegd worden die de parking met de Elfde-julilaan verbindt. Deze ingreep beslaat een oppervlak van 310 m² en zal een maximale verstoring teweeg brengen van 0,5 m diep.
- Ten zuiden van de winkel zullen enkele ondergrondse afvalcontainers aangelegd worden. Deze verstoring zal een zone van ongeveer 23 m² beslaan en minimaal 1 m diep gaan.

⁶ GOOGLE 2024

Verder zal een wadi met oeverbeplanting aangelegd worden ten zuiden van de laadpalen. Deze beslaat een oppervlak van 72 m² en zal een maximale verstoring teweeg brengen van 0,50 m diep (

- Figuur 4).
- Ten slotte zal rondom rond de parking en winkel een groenzone aangelegd worden met een oppervlak van ongeveer 1.100 m². De hierdoor veroorzaakte verstoring is minimaal.

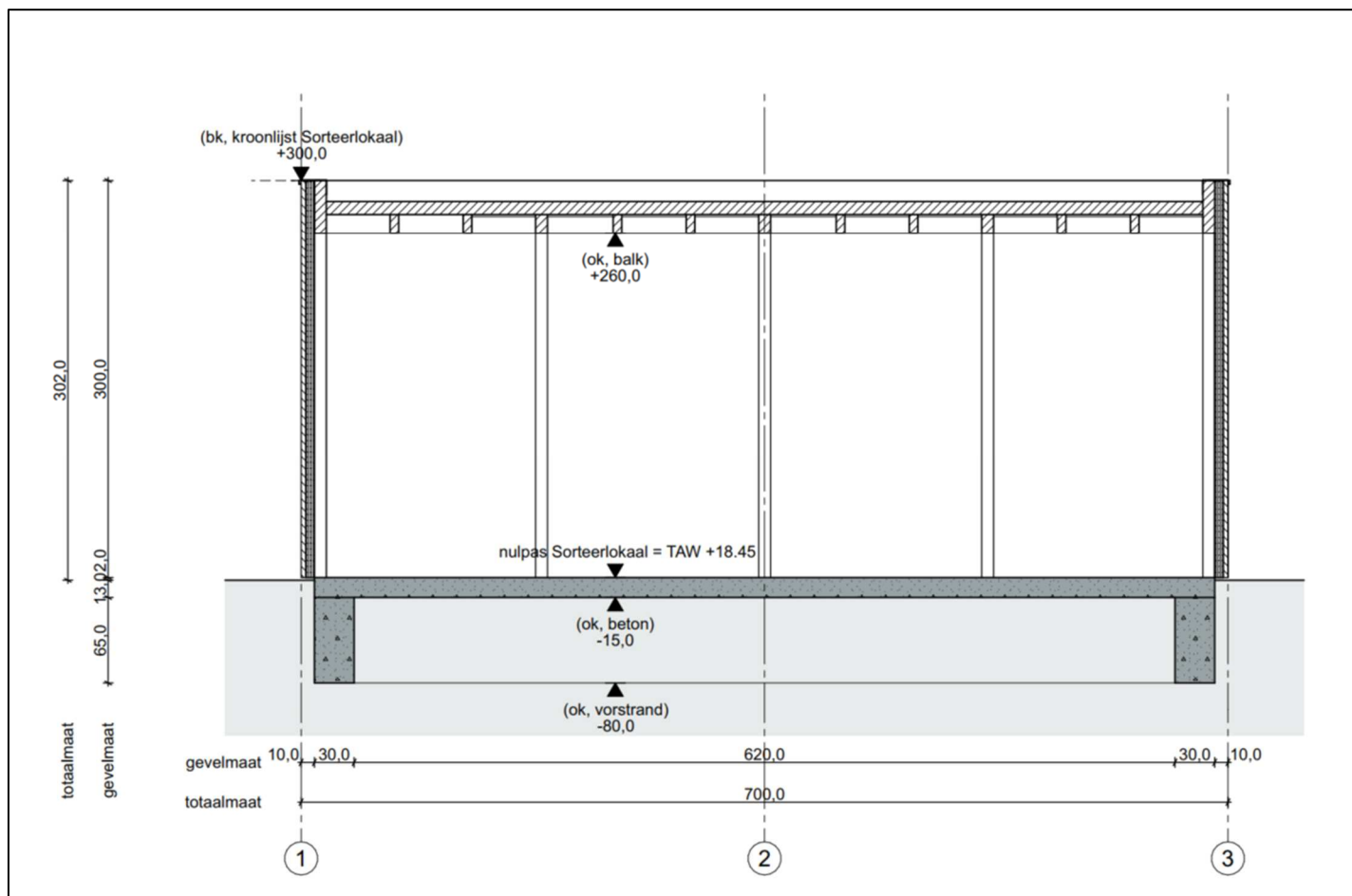

Plan 4: Plangebied met weergave van de toekomstige inplanting⁷ op de meest recente orthofoto uit 2023 (digitaal; 1:1; 10/10/2024).

⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

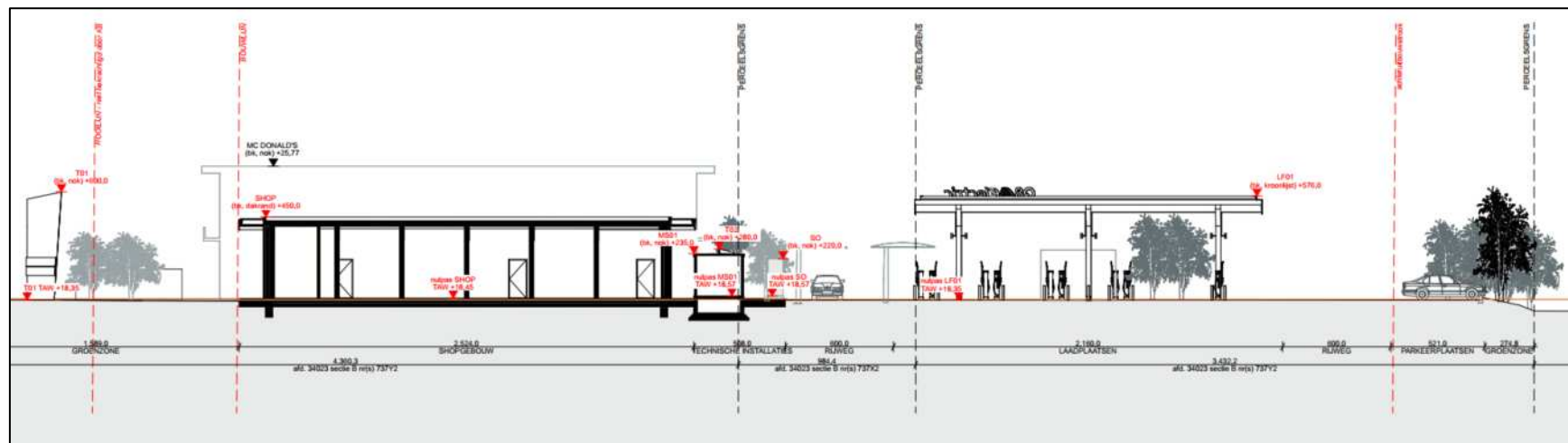

Plan 5: Schematische weergave van de toekomstige ingrepen op het GRB (digitaal; 1:250; 10/10/2024).

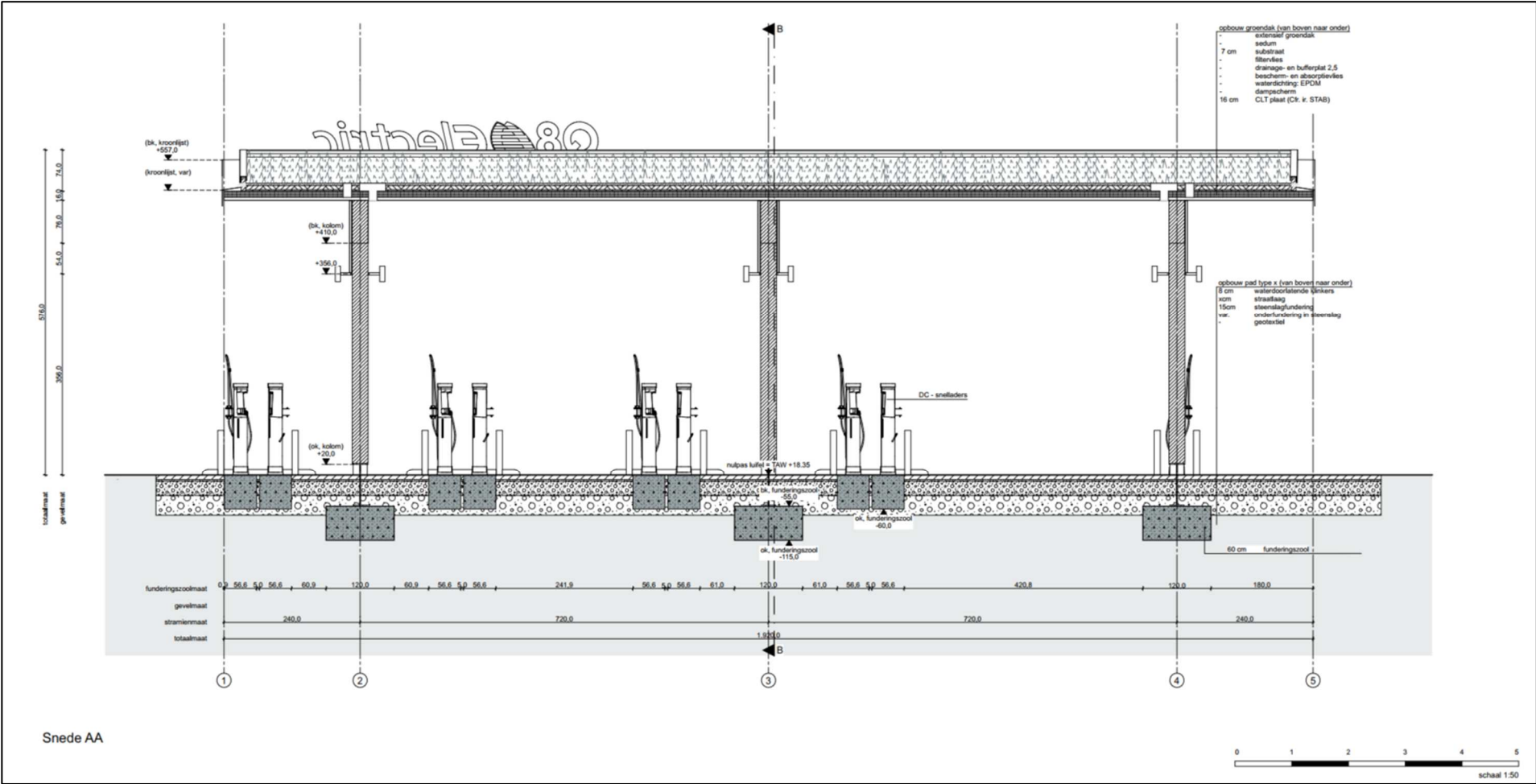
Figuur 3: Snede bijgebouwtje ten zuiden van winkel.⁸

⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

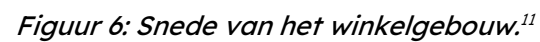
Figuur 4: Terreindoorsnede nieuwe toestand.⁹

⁹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 5: Snede van het laadstation.¹⁰

¹⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

BAAC Vlaanderen Rapport 2915

Impactanalyse

Bij deze impactanalyse dient rekening gehouden te worden met een buffer van 20 cm boven op de geplande ingreep hierboven beschreven. Het is namelijk waarschijnlijk dat de ondergrond onmiddellijk onder de geplande werken eveneens in enige mate geroerd zal worden bij de uitvoering van deze werken door impact van werfverkeer, weersinvloed, drukverschillen, verschil in waterhuishouding en dergelijke meer. In onderstaande tabel is deze buffer reeds in rekening gebracht (Tabel 1).

Tabel 1: Impactanalyse met oppervlakte en verstoringsdiepte

Type ingreep	Oppervlakte	Maximale diepte inclusief buffer
Sloop	1.921 m ²	Onduidelijk
Bebouwing	347 m ²	1,20 m
Parking en wegenis	1.210 m ²	0,90 m
Funderingspalen luifel	Plaatselijk	1,35 m
Stoep/pad	310 m ²	0,70 m
Zone ondergrondse containers	23 m ²	Minimaal 1,2 m
Wadi	72 m ²	0,70 m
Groenaanleg	Ca. 1.100 m ²	Verwaarloosbaar

1.6 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat er nog gebouwen op het terrein aanwezig zijn die moeten worden gesloopt, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat het vervolgonderzoek zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na de sloop van de bovengrondse structuren, uitgevoerd dient te worden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten, afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹² of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen¹³, tenzij anders vermeld.

¹² GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

¹³ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 – geografisch

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Digitaal hoogtemodel
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal (afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹⁴). Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende (historische) kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart¹⁵
- Ferrariskaart
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Naast de gangbare historische kaarten werden ook Cartesius¹⁶ en Gallica¹⁷ geraadpleegd.

- Topografische kaart 1969
- Topografische kaart 1981
- Carte des environs de Courtray avec les deux camps qui ont été occupés par l'armée commandée par M. le Mall. de Saxe en 1744.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

¹⁴ GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

¹⁵ CAI 2024

¹⁶ CARTESIUS 2024

¹⁷ Anon 2024

2.2 Assessment

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

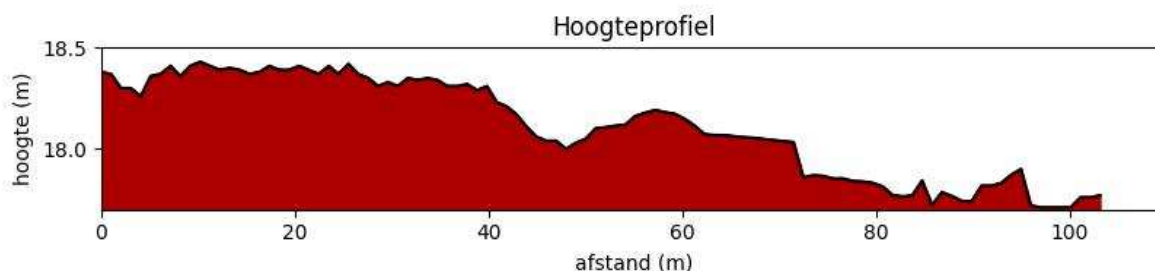
2.2.1 Landschappelijk kader

Topografische situering

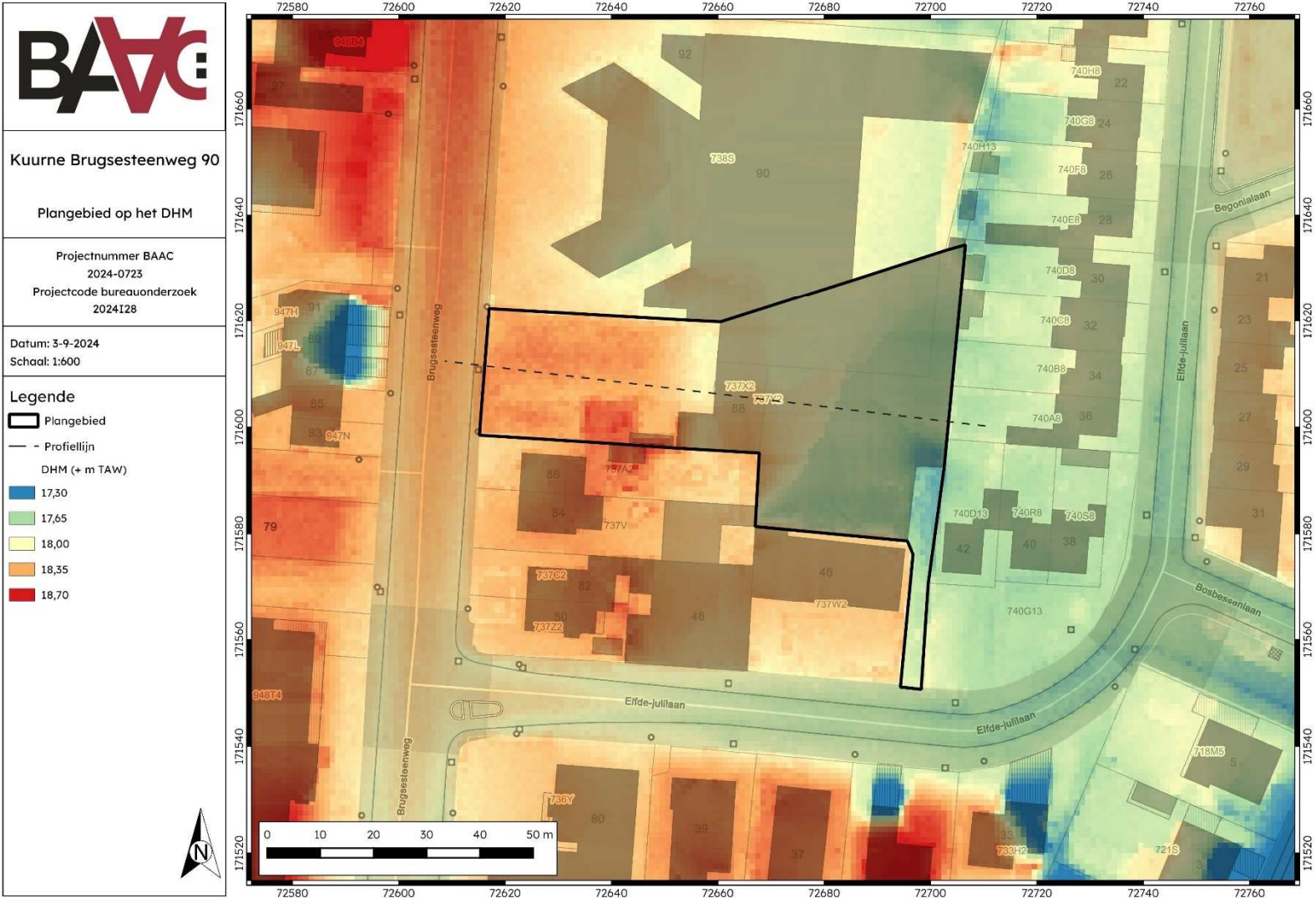
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied is gelegen aan de Brugsesteenweg, die zich ten westen van het terrein bevindt. Ten zuiden grenst het plangebied aan de Elfde Julilaan. Het plangebied bevindt zich in sterk verstedelijkt gebied die Kuurne en Kortrijk verbinden. Ten westen van de Brugsesteenweg bevinden zich voornamelijk industrieterreinen, ten oosten gaat het voornamelijk om woningen.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen + 11,8 en + 19,5 m TAW (Plan 6). Het terrein zelf bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen + 17,4 en + 18,7 m TAW (Plan 7 en Figuur 7).

Het terrein helt af van west naar oost in de richting van de Leie en de Heulebeek, die respectievelijk ten zuiden en oosten stromen. Het plangebied ligt op de hoger gelegen rand van de vallei van de Heulebeek, die zich op ongeveer 300 m loopt. Ongeveer 1,5 km naar het oosten mondt de Heulebeek uit in de Leie. Deze laatste stroomt op enige afstand ten zuiden en oosten van het plangebied (Plan 6).

Figuur 7: Hoogteverloop (zie Plan 7) op het terrein van west naar oost.

Plan 7: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 03/09/2024).

Landschappelijke situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei.¹⁸ Het landschap in de omgeving van het plangebied wordt gedomineerd door de Leie. Opvallend is de brede vlakte langs de Leie en haar beken. De brede vlakte van de Leie loopt van zuidwest naar noordoost en wordt gescheiden van deze vlakte door een steilrand. Zowel de vlakte van de Leie als de vlakte van de Schelde maken deel uit van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Naast beide vlaktes wordt het karteringsgebied gekenmerkt door een sterk gevarieerd landschap. Het gebied tussen de Leie en de Schelde bestaat uit een golvend landschap. De waterscheidingskam tussen beide rivieren wordt gevormd door een heuvelachtig gebied gaande van Bellegem over Ootegem, Tiegem via Wortegem-Knock naar Kruishoutem.¹⁹ Het plangebied is gelegen ten noordwesten van deze kam.

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt onder andere gekenmerkt door afzettingen van het lid van Moen (Plan 8). Het is een onderdeel van de Formatie van Kortrijk en bestaat uit grijze klei tot silt. Het is kleihoudend en bevat kleilagen en Nummulites Planulatus.

Hieronder bevindt zich de Formatie van Hannut die gevormd werd tijdens het Paleogeen en voornamelijk bestaat uit fijn kleirijk zand met silt, glauconiet en zandsteen.²⁰

Quartaair

Op de quartairgeologische kaart 1:50.000 is het plangebied gekarteerd als profieltype 14 (Plan 9). De beschrijving van de verschillende lithologische eenheden hieronder gebeurt van boven naar onder, of van jong naar oud.

Bovenaan kunnen zandige tot zandlemige eolische afzettingen waargenomen worden die homogeen zijn bovenaan en bestaan uit een alternatie van zand- en leemlagen onderaan.

Deze worden gevolgd door een combinatie of alternatie van zandige vlechtende rivierafzettingen (zeer fijn tot medium zand, soms met lemige intercalaties die weinig kunnen zijn) en een complex van lemige tot zandlemige lagen, afgezet door een verwilderd systeem al dan niet in combinatie met hellingsafzettingen.

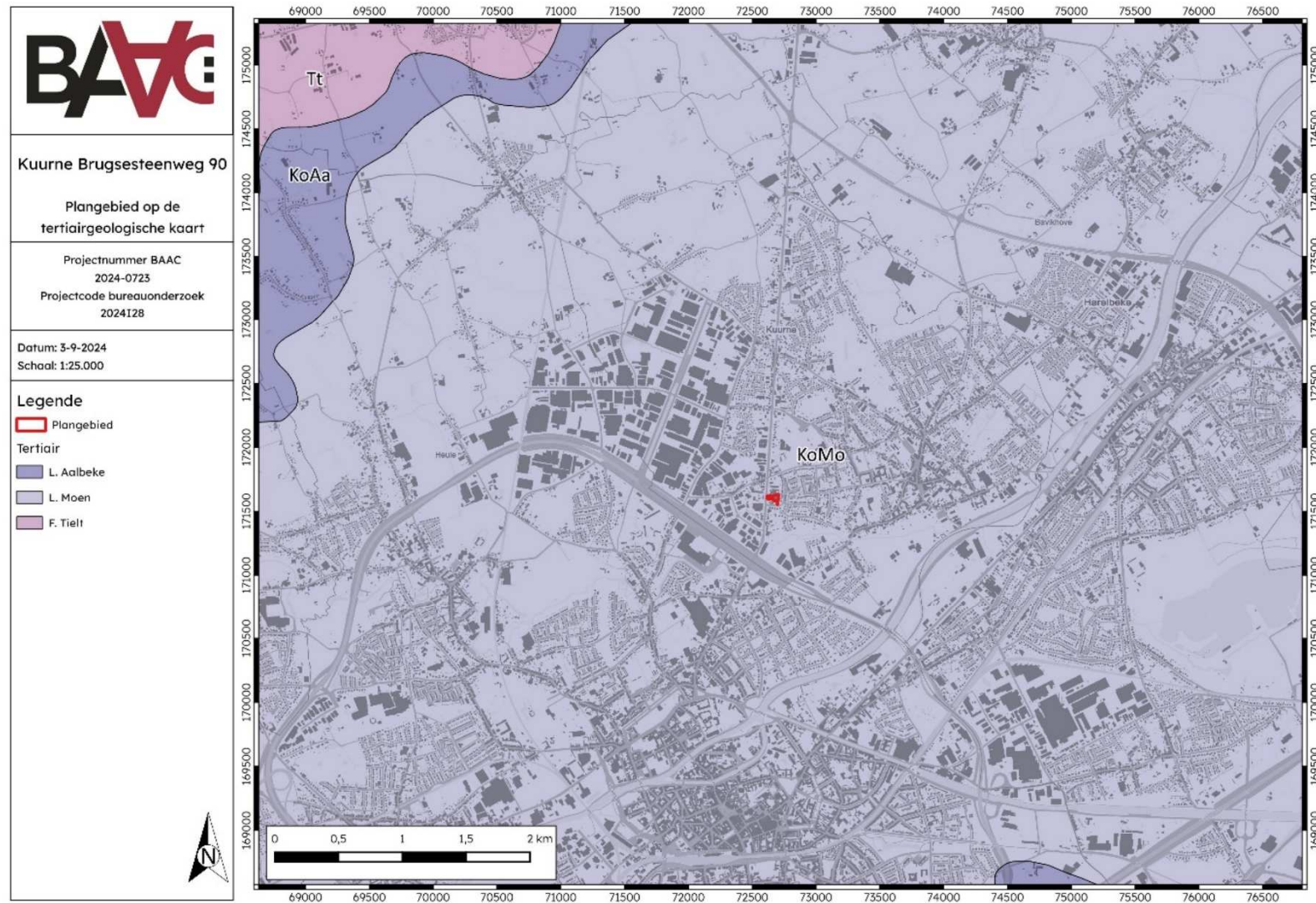
Ten slotte bevinden zich daaronder grofkorrelige vlechtende rivierafzettingen (meerdere fining-up cycli bestaande uit grindhoudend tot grindrijk zand aan de basis, halffijn zand tot klei aan de top).²¹

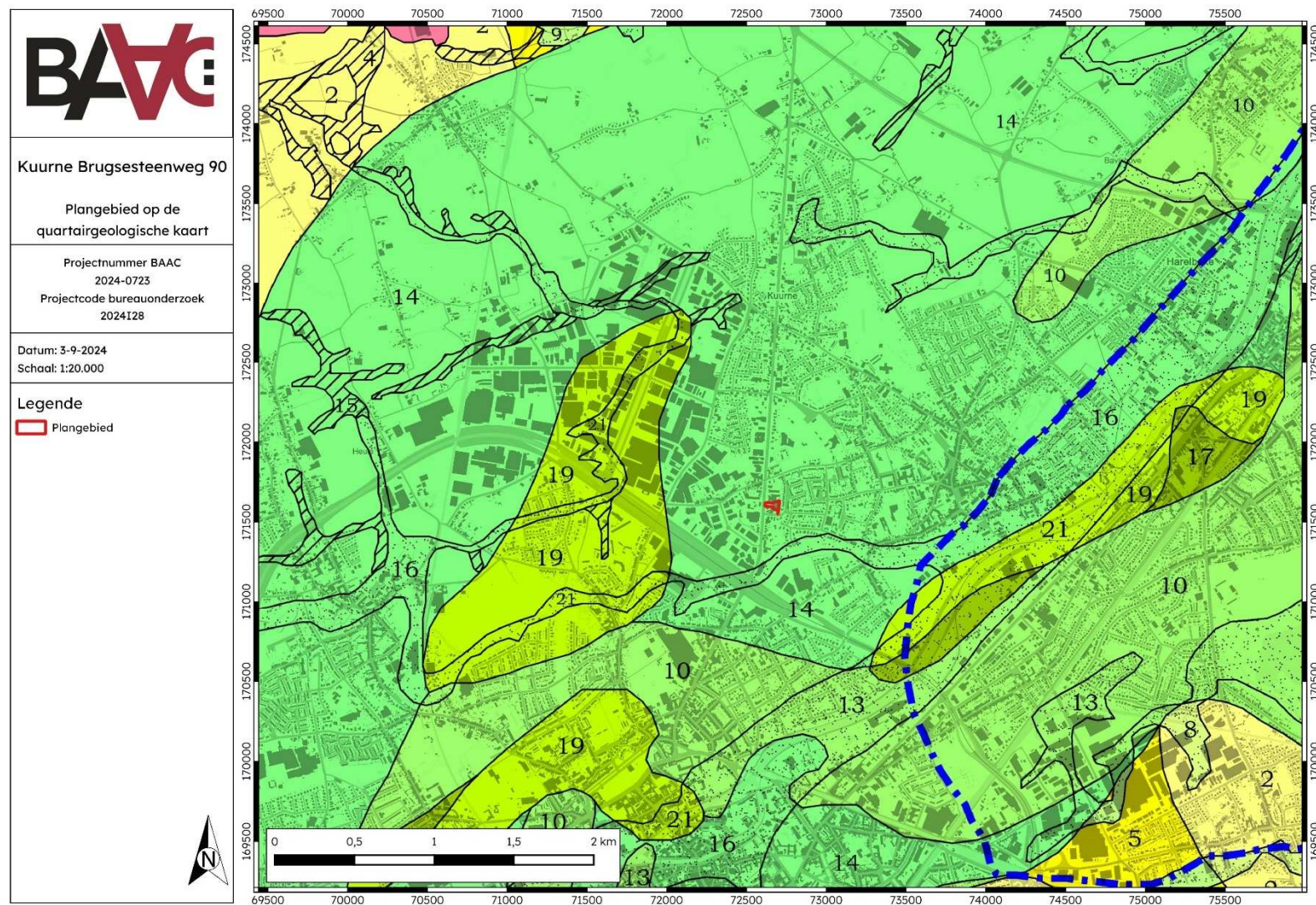
¹⁸ DE MOOR & MOSTAERT 1993

¹⁹ BOGEMANS 2007, p.4; JACOBS et al. 1999, p.8

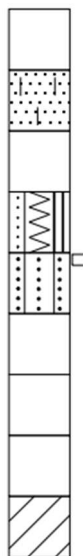
²⁰ JACOBS et al. 1999

²¹ BOGEMANS 2007

14

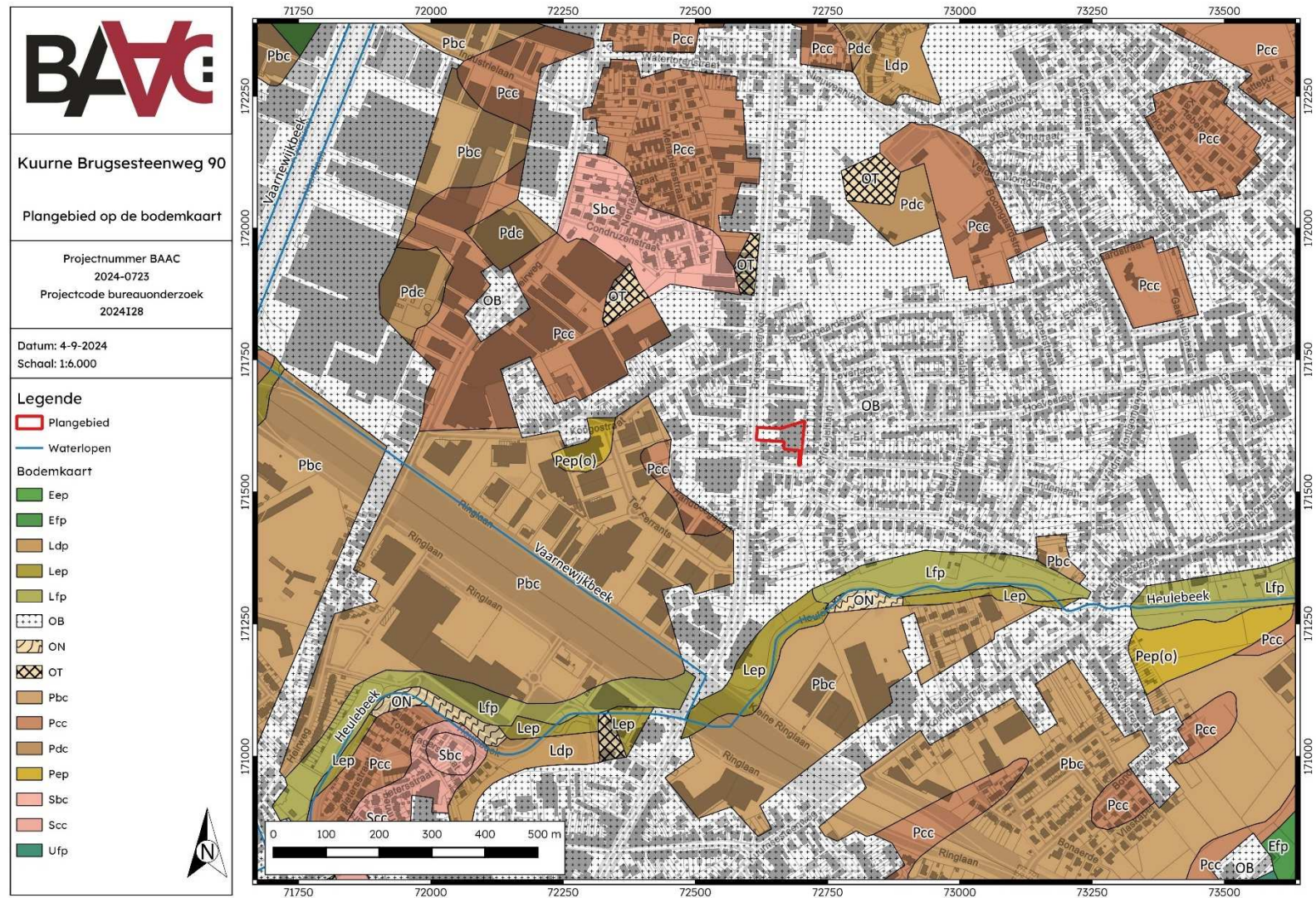
Figuur 8: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied (profieltype 14).²²

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB en wordt grotendeels omringd door Pbc, Pcc, Pdc, Sbx, Lfp en Lep (Plan 10).

- OB: Bebouwde zone.
- Pbc: Droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.
- Pcc: Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.
- Pdc: Matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.
- Sbc: Droge lemige zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.

²² DOV VLAANDEREN 2022

2.2.2 Historisch kader

Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat de regio van Zuid-West-Vlaanderen en meer bepaald het Leiegebied zowel in de prehistorie als de Romeinse tijd een vrij dichte bewoning gehad heeft. De oudste sporen van menselijke nederzettingen dateren uit de late steentijd. Romeinse vondsten wijzen erop dat de ruime regio rond Kortrijk vrij intensief bewoond was.

De nederzetting "*Cuerne*" is vermoedelijk ontstaan in de 11de eeuw, wanneer op initiatief van de graaf van Vlaanderen op systematische wijze aan bosontginning wordt gedaan. Algemeen wordt aangenomen dat Kuurne voor de ontginningsbeweging een aaneenschakeling is van bossen en moerassen. Doorheen dit gebied lopen waarschijnlijk enkele heerwegen, waaronder een weg komende van Bavai over Doornik en Kortrijk naar Oudenburg. Een tweede verbindt Kortrijk met Brugge en Aardenburg.

Vanuit Harelbeke als centrum wordt door de grafelijke forestiers steeds meer bos in akkergrond omgezet en worden nieuwe nederzettingen gesticht. Er ontstaat een gesloten landschap waarin de individuele percelen door hagen en/of bomenrijen afgesloten zijn en waarin zich meestal grote solitaire hoeves bevinden. Vele van deze over het dorp verspreide hoeves zijn relatief grote boerderijen, die vermoedelijk een niet onbelangrijke rol hebben gespeeld in de ontginning van het landschap in de 11de-13de eeuw. Ze zijn vaak door een gracht omweld en bevinden zich dikwijls op een lichte ophoging.

Circa 1300 heeft het Leielandschap zijn definitieve kenmerken gekregen die het tot in de 19de eeuw behouden blijven.

In 1123 komt de abdij van Voormezele in het bezit van gronden te Kuurne, tevens de eerste vermelding van Kuurne. De 'villa de Curnes' is waarschijnlijk een woonkern, gelegen op de droge, hoger gelegen vruchtbare zandleemkouters, die in de onmiddellijke nabijheid lagen van de alluviale valleien van de Leie en de Heulebeek. Volgens M. Gysseling is de naam 'Kuurne' afgeleid van een prehistorische waternaam verwijzend naar de 'glanzende'. Waarschijnlijk is dit een aanduiding van de helderheid van het water of de kleur van de bodem.

De oudste vermelding van de Sint-Michielskerk dateert van 1146. Dan schenkt de bisschop van Doornik het altaar van de kerk aan de Doornikse Sint-Maartensabdij, die ook het patronaat bezit. Kuurne is op dat moment reeds een parochie. De belangrijkste tiendheffers zijn het Onze-Lieve-Vrouwekapittel van Kortrijk, de Sint-Maartensabdij van Doornik en de kapel van Sint-Katharina. Andere tiendheffers zijn de Heer van Schardau, de Heer van Kuurne en de pastoor. De kerk staat op grond van de dorpsheerlijkheid van Kuurne, gehouden van het grafelijke kasteel van Kortrijk. De heren van Kuurne hebben dus rechtsmacht over de grond waarop de kerk staat.

In de 14de eeuw wordt in Vlaanderen de wolweverij geleidelijk aan vervangen door de vlasteelt en de linnennijverheid. In de eerste helft van de 15de eeuw telt Kuurne enkele lakenwevers die de Kortrijkse jaarmarkt bezoeken. In het midden van de 15de eeuw breidt de vlasteelt zich uit naar de Leievallei.

Tijdens de laatste decennia van de 15de eeuw komt de regio, bij opstanden tegen Maximiliaan van Oostenrijk, tot twee keer toe in oorlogsgeweld terecht.

In de 16de eeuw bloeit de Zuid-Nederlandse vlasindustrie en nemen de vlasteelt en -nijverheid in de Leiestreek een sterke uitbreiding. De Vlaamse blauwlinnenindustrie is gecentraliseerd te Brugge en wordt bevoorrad door het Kortrijkse, waaronder Kuurne.

In de tweede helft van de 16de eeuw woedt de tachtigjarige oorlog (1568-1648). Vlaanderen lijdt zwaar onder de gevechten en de rondtrekkende en plunderende troepen. De oorlog heeft zware economische gevolgen voor de regio rond Kuurne en leidt onder meer tot de ontvolking van het platteland.

In de 17de eeuw verlegt het centrum van de fijne linnenindustrie zich naar de Leiestreek en de Kortrijkse linnenmarkt kent een grote bloei ten nadele van de omliggende centra. Het hervatten van de strijd tussen Frankrijk en Spanje (1634) tijdens de Dertigjarige oorlog was erg gunstig voor de linnenuitvoer. Filips IV verbiedt de handel met Frankrijk en het linnen dat voor Amerika bestemd is, wordt nu in de Zuidelijke Nederlanden gekocht.

In 1646 wordt de kerk gedurende de Frans-Spaanse gevechten om de vesting Kortrijk door het Franse leger ingenomen als schuil- en verdedigingsplaats. Hun hoofdkwartier is gevestigd te Heule, terwijl het leger gedeeltelijk in Kuurne is gelegerd. De Fransen bouwen de kerk uit tot een goed verdedigde stelling, die de strategische Leievallei beheerst. In juni 1646 valt de kerk opnieuw in Spaanse handen.

In 1683 trekken de Franse troepen door het gebied en richten verschrikkelijke strooptochten in. Een gedeelte van het Franse leger ligt in Harelbeke en de Kuurnse bevolking moet helpen in het onderhoud door allerlei leveringen. Dezelfde leveringen zijn verplicht aan de vooravond van de Negenjarige Oorlog (1688-1697) in 1683 en 1685.

Tijdens de Spaanse successieoorlog (1701-1713) bouwen soldaten een versterkte wachtpost bij "*Cuerne Brugghe*" en lijdt de Kuurnse bevolking weer sterk onder de verplichte leveringen aan het Franse leger.

Onder het Oostenrijkse bewind (1712-1792/94) kent Kuurne een periode van herstel en relatieve rust. Vanaf 1720 herstelt de linnenindustrie zich volledig en tot 1790 lag de productie zeer hoog.

De economische bloei en vooruitgang worden door een nieuwe aanval van de Fransen op Kortrijk in 1744 onderbroken. Ten gevolge van de verwoestingen en plunderingen van het Franse leger ontstaat in de streek grote hongersnood. In 1748 slagen diplomaten van Maria-Theresia erin om van Frankrijk een bondgenoot te maken en de douanetarieven van 1769 en 1779 betekenen een ware stimulans voor de Kortrijkse linnenindustrie die traditioneel op de Franse markt was afgestemd.²³

Onder het bestuur van Maria-Theresia gebeuren diverse wegen- en infrastructuurwerken ter verbetering van de verbinding met de nabijgelegen dorpen en steden. Zo wordt de huidige Brugsesteenweg in 1757 aangelegd ter vervanging van de oude middeleeuwse "*heerstraete naer Torhout*", waarlangs zich de oudste woonkernen van de parochie bevinden.²⁴

Tijdens de Boerenkrijg, die in Kuurne uitbreekt 28 oktober 1798 komt het tot een confrontatie tussen Franse soldaten en opstandige Kuurnse 'Brigands'. De opstand wordt vrij snel onderdrukt door het Franse leger.

Het economische leven blijft in de 19de eeuw beperkt tot de landbouw en de vlas- en linnenindustrie. De huisnijverheid neemt een steeds belangrijkere plaats in als bijkomende inkomstenbron. Vanaf 1810 wordt het vrij roten in de Leie door de Fransen toegelaten en wordt massaal kwaliteitsvlas uit heel Vlaanderen naar de Leiestreek gevoerd. Vanaf 1845 wordt ook Hollands en later ook steeds meer Frans vlas ingevoerd. De jaarlijkse hoeveelheid bewerkt vlas

²³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024, Kuurne

²⁴ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024, Brugsesteenweg en Kuurne.

vertienvoudigd tussen 1836 en 1856. Na 1850 werpt de Leiestreek zich op als internationaal gereputeerd centrum van vlasvezelbereiding. Toch kent de linnennijverheid omstreeks 1815-1830 een sterke achteruitgang ten gevolge van de afnemende afzetmarkten en goedkoper machinaal vervaardigd textiel uit Engeland. Vanaf 1880 evolueert de vlasvezelbereiding naar een klein industrieel bedrijf en komen de aangedreven zwingelarijen op. Ook worden er verschillende zwingelkotmolens voor het vlas gebouwd. Kuurne kent naast de vlasindustrie ook een aanwezigheid van lokale kleinschalige industrieën zoals brouwerijen en stokerijen.

In de tweede helft van de 19de en de 20ste eeuw wordt de economische ontsluiting van de gemeente gestimuleerd door nieuwe infrastructuurwerken zoals het uitbreiden en verbeteren van het wegnnet en het uitdiepen van de Heulebeek voor de aanleg van schepen. In de 20ste eeuw blijft de vlasnijverheid van belang voor de regio.

Bij de aanvang van de Tweede Wereldoorlog bereiken de eerste Duitse troepen Kuurne. Op 24 mei 1940 slagen de eerste Duitse gelederen om vanuit Harelbeke de Leie over te steken. Kuurne heeft zwaar te lijden onder de Leieslag.²⁵

2.2.3 Cartografische bronnen

Militaire kaart (1744)

De *'Carte des environs de Courtray avec les deux camps qui ont été occupés par l'armée commandée par M. le Mall. de Saxe en 1744'* (Figuur 9) is een militaire kaart die de Franse militaire kampementen rond Kortrijk afgebeeld in 1744.²⁶ Hierop zijn, ter hoogte van het plangebied, de kampementen van *'Royal de Vailleaux'* en *'Trainel'* schematisch weergegeven (Figuur 10).

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart (Plan 11) is te zien dat het plangebied gelegen is aan de toenmalige *"Chaussée de Courtrai"* (huidige Brugsesteenweg) die aan weerszijde geflankeerd is door bomenrijen. Ter hoogte van het plangebied zelf wordt landbouwgrond gekarteerd. Direct ten noorden en zuiden liggen hoeves. De omwalde hoeve ten noorden is vermoedelijk de voorganger van Goed te Coppenhollen/Ten Driessche, vandaag nog bewaard.

Vandermaelen (1846-1854)

Op de Vandermaelenkaart (Plan 12) wordt ten zuiden van het plangebied een hoeve afgebeeld die vermoedelijk nog resten toont van een omgrachting aan de oostelijke kant van het erf. verder wordt het plangebied omgeven door paden, uitgezonderd van de westelijke zijde die geflankeerd wordt door de huidige Brugsesteenweg.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Op de Atlas der Buurtwegen (werden geen veranderingen opgemerkt tegenover voorgaande kaarten voor de omgeving van het plangebied.

²⁵ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024, Kuurne; VAN OPSTAL n.d.

²⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024, militair kampement 1744. BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE FRANCE 1744

Popp (1842-1879)

De Poppkaarten (Plan 13) beelden ter hoogte van het plangebied perceelgrenzen af. Deze grenzen komen overeen met de noordoostelijke hoek van het huidige plangebied. de weg ten oosten van het plangebied wordt gekarteerd als "*Kleine Kasteel straatje*", de weg ten noorden van het plangebied wordt gekarteerd als "*Heule Water Molen straat*". Direct ten noorden van het plangebied wordt een pad, die reeds op de Vandermaelenkaart te zien was, in stippellijn aangeduid.

Topografische kaarten (1969 en 1981)

Op de topografische kaarten uit 1969 en 1981 (Plan 14 en Plan 15) is vooral te zien hoe snel de omgeving rondom het plangebied volgebouwd wordt. Het plangebied wordt op de topografische kaart uit 1969 gedeeltelijk gearceerd weergegeven. Dit doet vermoeden dat de eerste gebouwen ter hoogte van het plangebied uit deze periode dateren. Bovendien kan juist ten oosten van het plangebied een gracht met noord-zuid verloop waargenomen worden.

BAAC Vlaanderen Rapport 2915

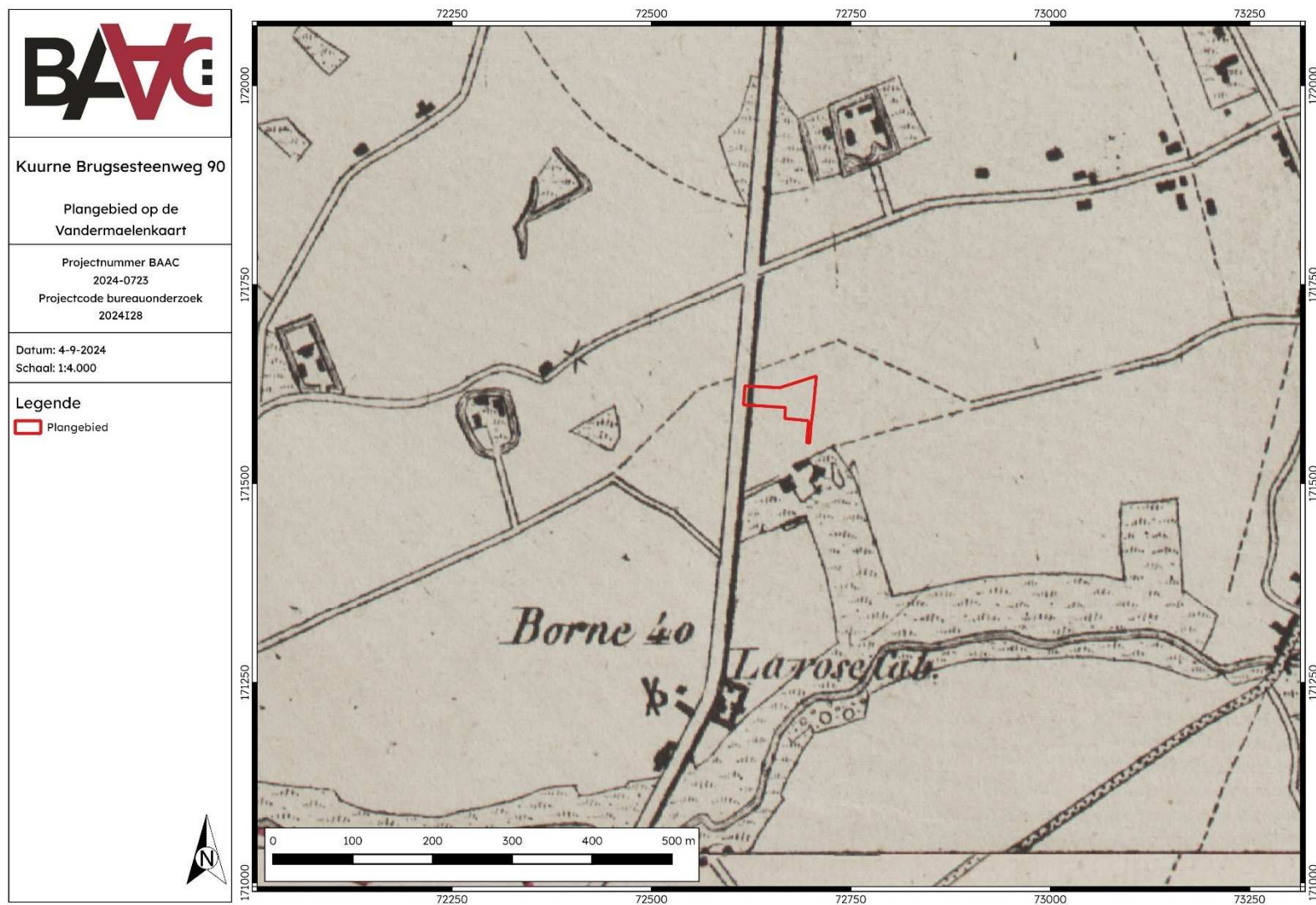
30

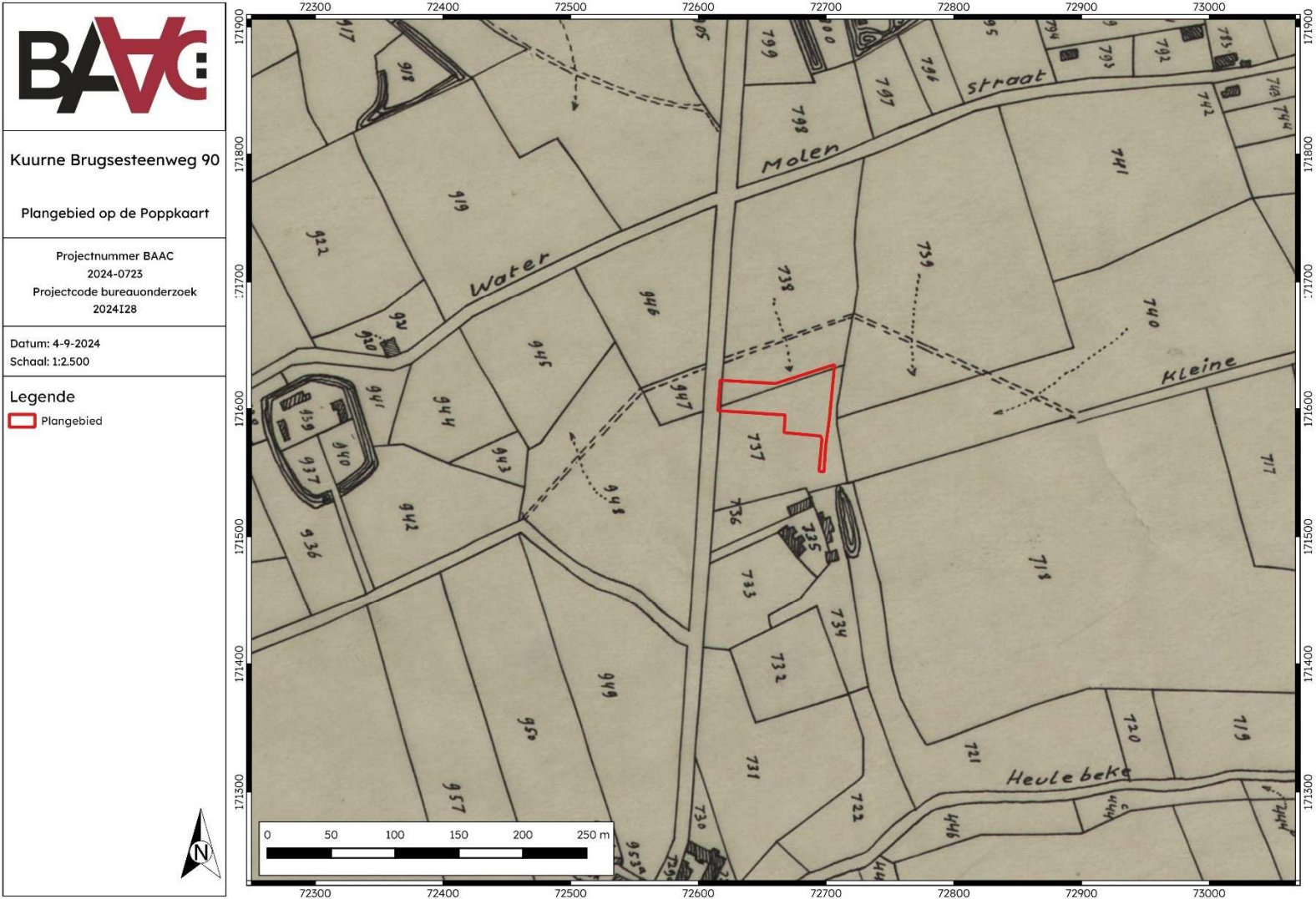
Figuur 10: Detail van de militaire kaart uit 1744, het huidige plangebied bevindt zich ter hoogte van de rode ovaal.²⁸ De kaart is naar het noordwesten gericht.

²⁸ BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE FRANCE 1744

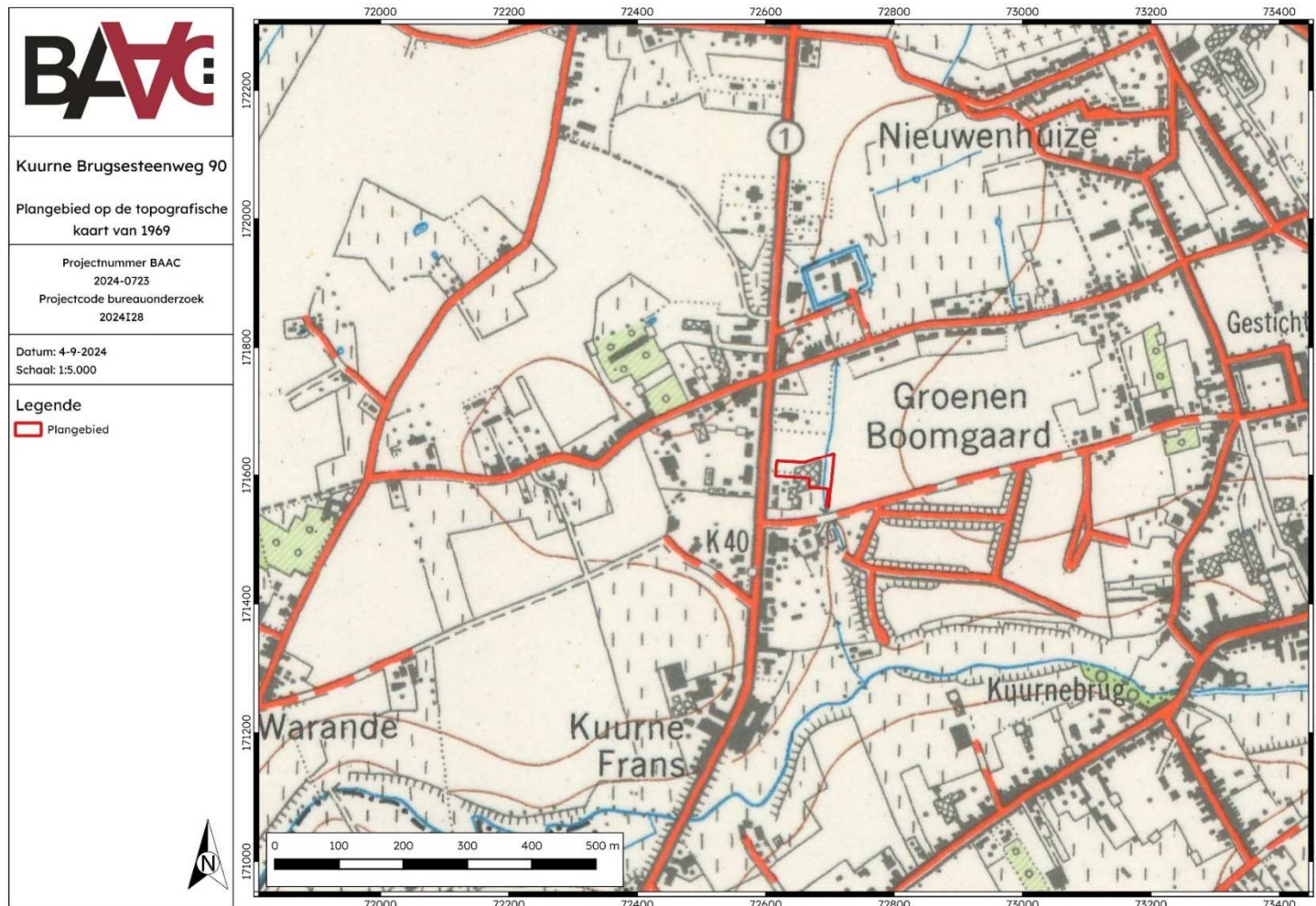

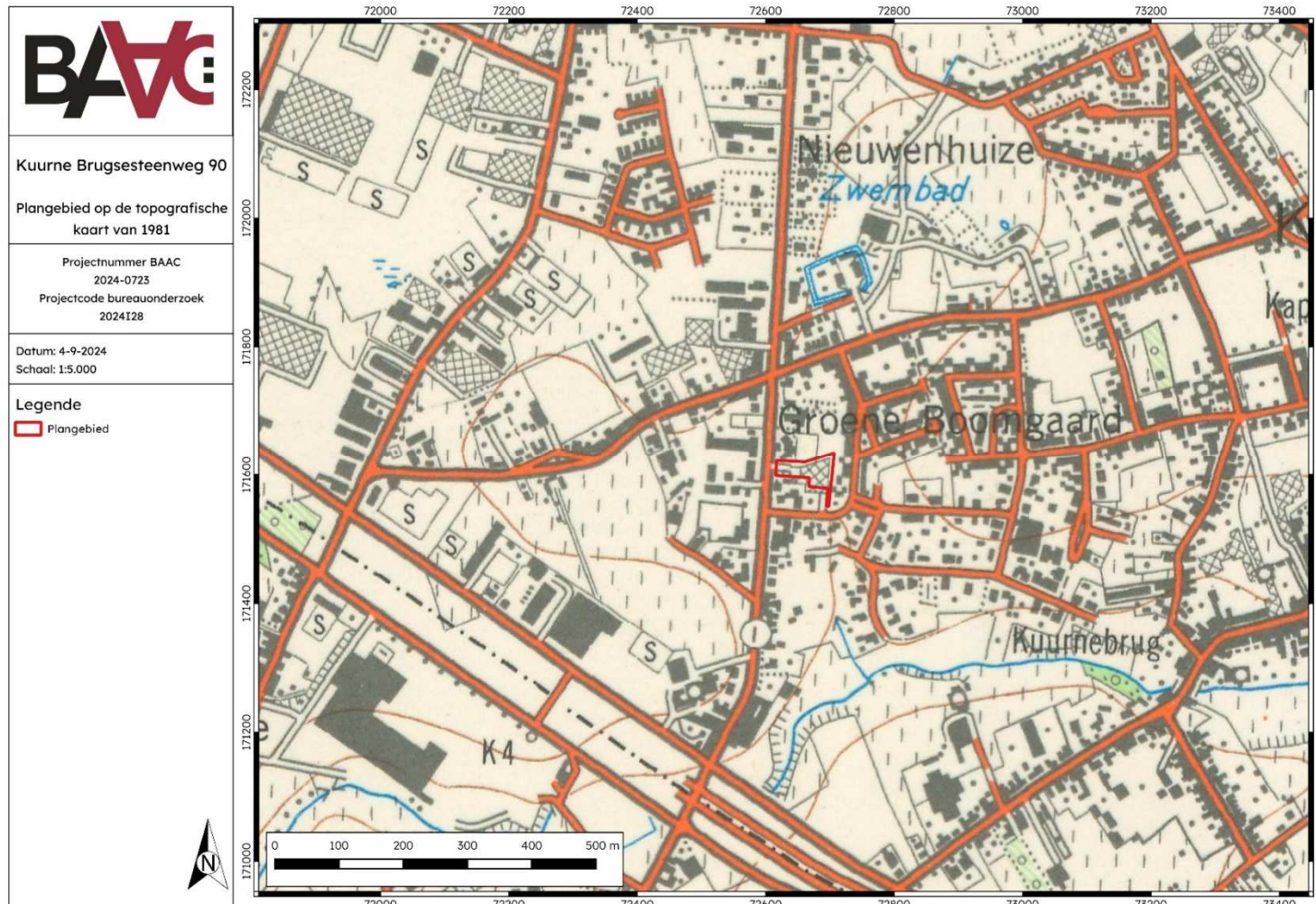
Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 04/09/2024).

Plan 13: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 04/09/2024).

²⁹ CARTESIUS 2024, topografische kaart 1969

Plan 15: Plangebied op de topografische kaart van 1981 (digitaal; 1:25.000; 04/09/2024).³⁰

³⁰ CARTESIUS 2024, topografische kaart 1981.

2.2.4 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf aan de Kuurne Brugsesteenweg 90 is de volgende archeologische waarde gekend (Plan 16)³¹, CAI226921 militair kampement 1744. Rondom het projectgebied zijn de volgende meldingen gekend (Tabel 2).

Ter hoogte van het plangebied bevindt zich de CAI waarneming 226921, militair kampement 1744. Deze waarneming houdt verband met de kaart die hierboven reeds besproken werd (Figuur 9).³² CAI 219488, Beeklaan is gelijktijdig maar betrof maar één geïsoleerd spoor tijdens een proefsleuvenonderzoek.³³ Verder worden 4 sites met walgracht gekarteerd in de omgeving van het plangebied: CAI74973 (Beeklaan I), CAI74965 (Goed te Coppenholle/ Ten Driessche), CAI74966 (Kongostraat I) en CAI74969 (Morinenstraat I). Deze sites worden allen in de late middeleeuwen gedateerd. Enkel Goed te Coppenholle/Ten Driessche is nog bewaard en werd voor het eerst vermeld in 1405.³⁴ CAI waarneming Ringlaan 16 (CAI982553) was verstoring over het volledige terrein tot een diepte van 80-120cm.³⁵ Verder werden 3 niet dateerbare kuilen aangetroffen ter hoogte van de Kortrijkstraat (CAI226720).³⁶

Ter hoogte van Kuurne Ringlaan 1-9 (CAI984074) werden vondsten uit verschillende periodes aangetroffen. Hier werd onder meer aardewerk aangetroffen uit de Romeinse, middeleeuwse en moderne tijd. Verder werden hier 22 vuurstenen voorwerpen aangetroffen die in de steentijd dateren. Er is echter een opmerking bij deze CAI waarneming toegevoegd: "De opgraving leverde in eerste instantie veel uiteenlopende vondsten op maar het zou op lange termijn duidelijk worden dat het hier gaat om artefacten die afkomstig zijn van andere sites en niet de site zelf."³⁷

Ten slotte kan op basis van de CAI gesteld worden dat er een veelheid aan sites aangetroffen zijn in de Leievallei. Zo werden reeds sites geattesteerd uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd (Plan 17). In de Bozestraat, 2km ten zuidwesten van het huidige plangebied, werd een middeleeuws erf sporen uit WOI aangetroffen (EV2917).³⁸ Ruim 1km ten noorden werd ter hoogte van de Sint-Pietersstraat een opgraving uitgevoerd (EV167). Hier werden Romeinse houtskoolmeilers en een vol middeleeuws erf, met vier houtbouwstructuren, aangetroffen.³⁹ Ook 1km ten zuiden van het huidige plangebied, Kortrijk Leopold III-laan 8 (EV2841), werden Romeinse houtskoolmeilers aangetroffen. Verder werden loopgraven uit de WOI aangetroffen op deze site.⁴⁰ Ter hoogte van de Najaarsweg, 2km ten noordoosten van het plangebied, werden verschillende sporen aangetroffen uit het neolithicum, bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en nieuwe tijd die als off-site fenomenen geïnterpreteerd konden worden.⁴¹

³¹ CAI 2024

³² CAI 2024, militair kampement 1744 (CAI226921)

³³ BELDÉ & DIERCKX 2017, p.69

³⁴ CAI 2024 Goed te Coppenholle/Ten Driessche (CAI74965)

³⁵ VERGAUWE et al. 2021

³⁶ ACKE et al. 2019

³⁷ CAI 2024, Ringlaan 1-9 (CAI984074)

³⁸ BELIS et al. 2024

³⁹ DYSELINCK & FREDRICK 2018

⁴⁰ POLFLIET et al. 2024

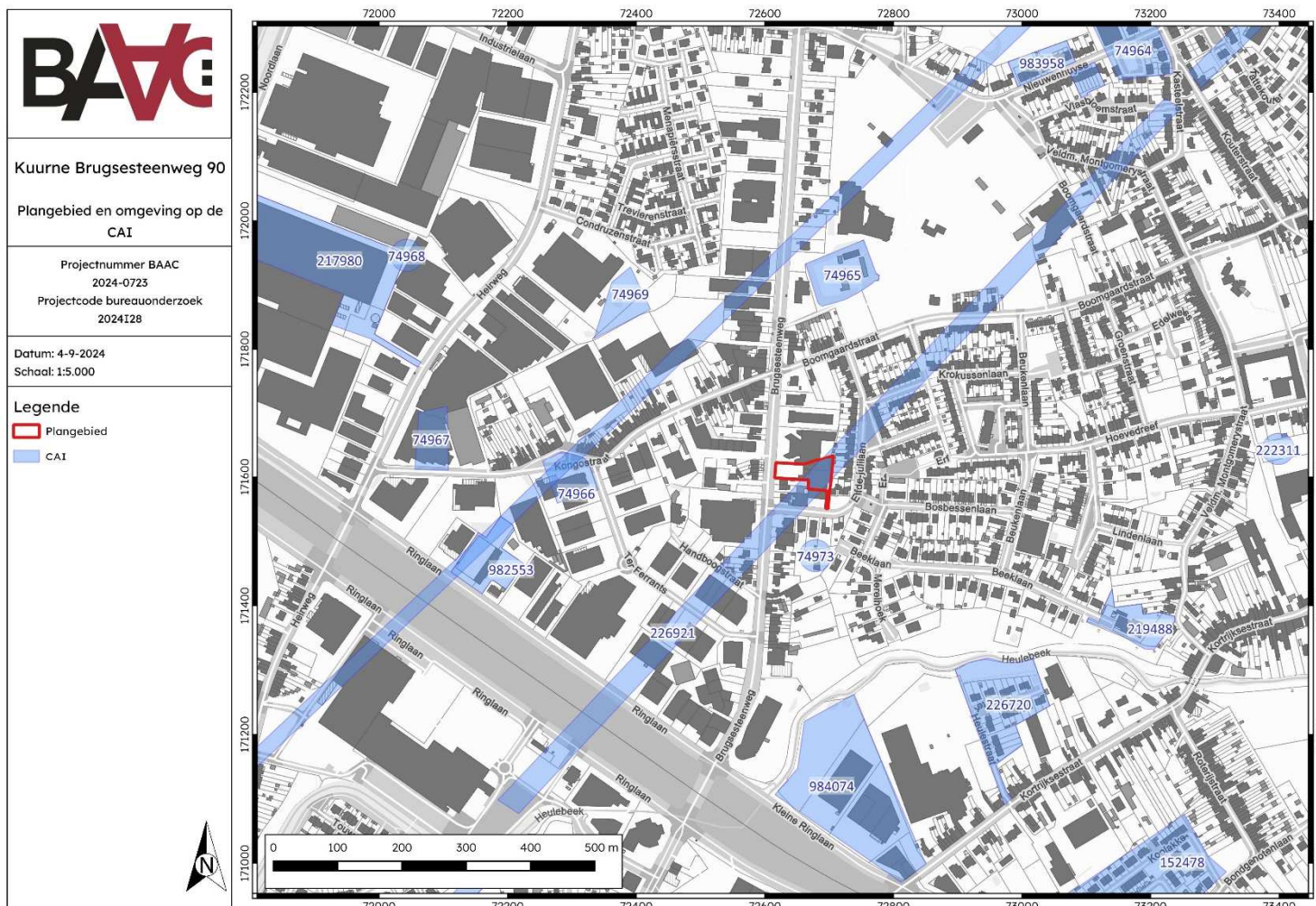
⁴¹ PIETERS 2013

Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de omgeving van het plangebied.⁴²

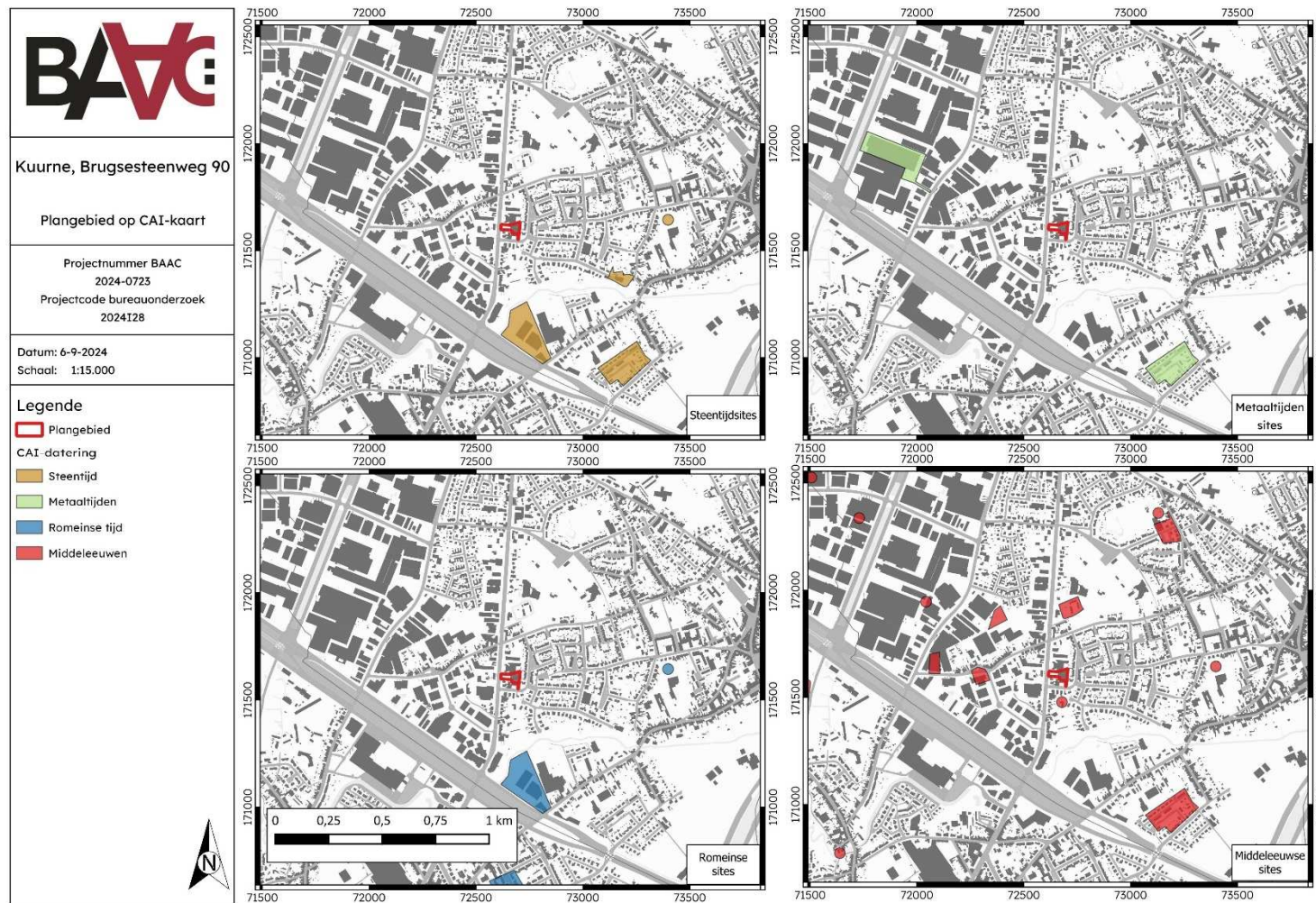
CAI-ID	Naam	Locatie	Structuren	Gebeurtenistypes	Typologie	Materiaal	Datering
226921	militair kampement 1744	Kortrijk (Kortrijk)	Militair kamp (1744)	Kaartstudie	Afvalkuilen, beerputten, haardplaatsen, kampplaatsen, kuilen, paalsporen, silo's	Metaal	18de eeuw
219488	Beeklaan	Beeklaan (Kuurne)	Combinatie	Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem	Archeologische objecten, losse vondsten	Lithisch materiaal	steentijd nieuwe tijd
74973	Beeklaan I	Beeklaan (Kuurne)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek	Sites met walgracht		late middeleeuwen
74965	Goed te Coppenholle/ Ten Driessche	Boomgaardstraat 190 (Kuurne)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek, historische studie	Sites met walgracht		late middeleeuwen
74966	Kongostraat I	Kongostraat (Kuurne)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek	Sites met walgracht		late middeleeuwen

⁴² CAI 2024

CAI-ID	Naam	Locatie	Structuren	Gebeurtenistypes	Typologie	Materiaal	Datering
226720	Kortrijksestraat	Kortrijksestraat (Kuurne)	Combinatie	Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem			nieuwste tijd
74969	Morinenstraat I	Morinenstraat (Kuurne)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek	Sites met walgracht		late middeleeuwen
984074	Ringlaan 1-9	Kleine Ringlaan 1-2, 3-9 (Kuurne)	Steentijd werktuigen, aardewerk, middeleeuws aardewerk, Romeinse vondsten	Archeologische opgravingen, archeologische veldkartering, noodopgravingen	Recreatieve objecten, sieraden, vaatwerk, vondstenconcentraties, werktuigen	Aardewerk, glas, pijpaaarde, steengoed, vuursteen	neolithicum Romeinse tijd 14de eeuw 15de eeuw 16de eeuw 17de eeuw 18de eeuw 19de eeuw
982553	Ringlaan 16	Ringlaan 16 (Kuurne)		Proefsleuven en proefputten i.f.v. sporensites			

⁴³ CAI 2024

Plan 17: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁴ per tijdsperiode (digitaal; 1:250; 06/09/2024).

⁴⁴CAI 2024

Ander archeologisch onderzoek in de regio

Er is in de omgeving ondertussen al heel wat archeologisch onderzoek uitgevoerd. Twee bureauonderzoeken kenden geen vervolg (AN22895; plangebied verstoord en AN29245; klein oppervlak en reeds verstoord). Bij twee archeologienota's werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd maar nog niet uitgevoerd (AN1924 en AN2425).

Vier onderzoeken werden uitgevoerd tot en met het proefsleuvenonderzoek maar telkens werd vervolgens geen opgraving geadviseerd. De reden hiervoor bleek telkens de afwezigheid of het gebrek aan sporen waardoor de kans op de aanwezigheid van een site erg laag ingeschat werd (N30601, N4713, N11326 en N30601).

Tabel 3: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio.⁴⁵

Type	ID	Naam	Geen maatregelen	Uitgesteld vooronderzoek
AN	16677	Vooronderzoek Kuurne Ringlaan 16		X
N	18639	Vooronderzoek Kuurne Ringlaan 16	X	
AN	1036	Vooronderzoek Kuurne Beeklaan		X
N	4713	Vooronderzoek Kuurne Beeklaan	X	
AN	22895	Vooronderzoek Kuurne 22-KUU/BRU-2022F198	X	
AN	2425	Vooronderzoek Kuurne Montgommerystraat	X	
AN	23017	Vooronderzoek Kuurne Ringlaan		X
N	30601	Vooronderzoek Kuurne Ringlaan		X
AN	29245	Vooronderzoek Kuurne Kortrijksestraat 124	X	
AN	3025	Vooronderzoek Kuurne Kortrijksestraat		X
N	11326	Vooronderzoek Kuurne Kortrijksestraat	X	
AN	1924	Vooronderzoek Kuurne Boomgaardstraat		X

⁴⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2024b

Plan 18: Plangebied en omgeving op de kaart met in acte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen⁴⁶ (digitaal; 1:250; 06/09/2024).

⁴⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2024b

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het historisch kaartmateriaal toont aan dat de omgeving van het plangebied een landelijk karakter had. Deze kaarten tonen eveneens aan dat het plangebied en de onmiddellijke omgeving hoofdzakelijk landbouwgronden omvatte met weinig bebouwing. Een militaire kaart uit 1744 geeft aan dat er ter hoogte van het plangebied een Frans militair kampement gelegen was. De topografische kaarten uit de tweede helft van de 20ste eeuw laten zien dat Kuurne is uitgebreid ten behoeve van industrie en woningen. In kader daarvan zijn binnen het projectgebied loodsen aangelegd in deze periode.

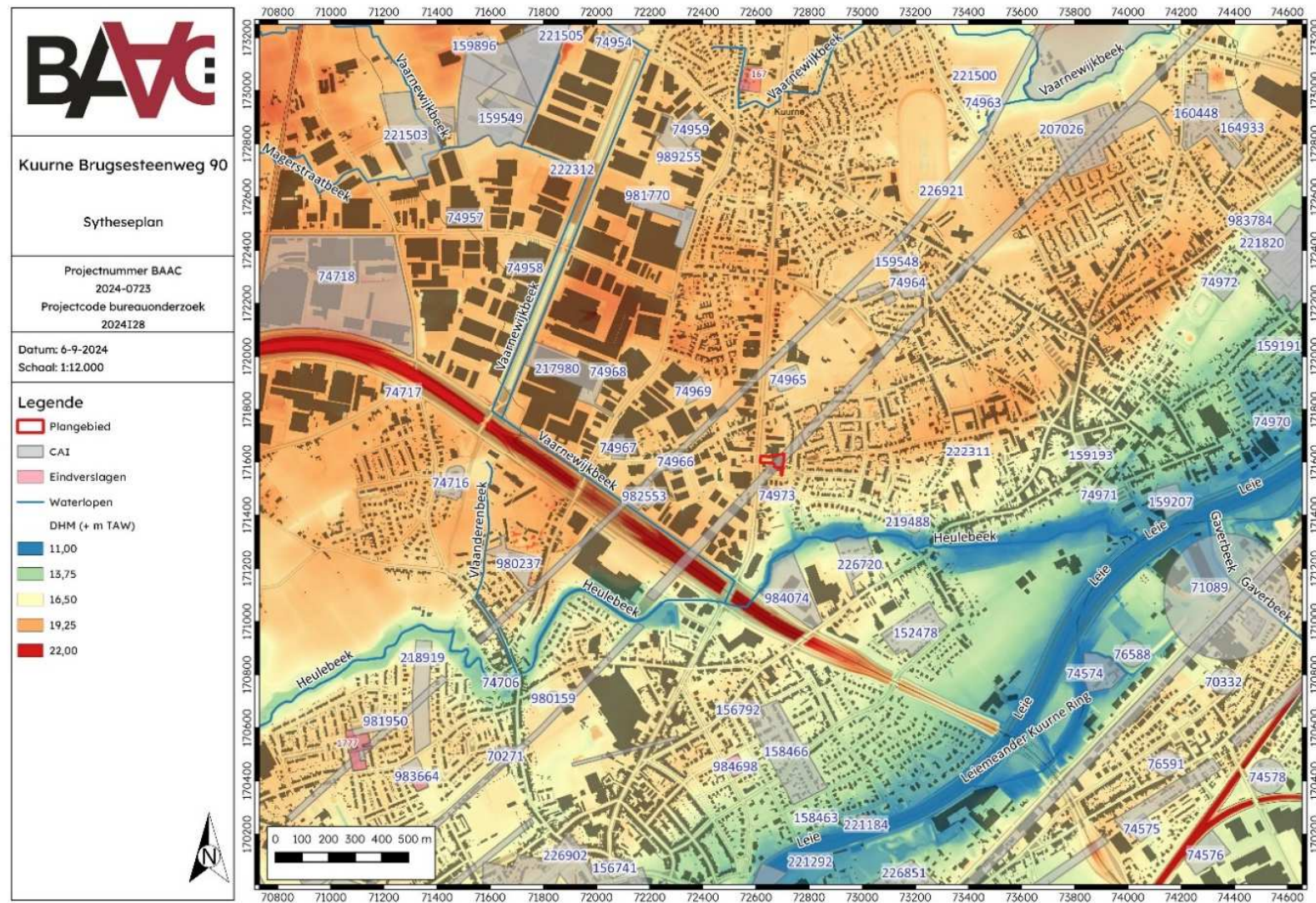
2.3.2 Archeologische verwachting

In de volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- Paleolandschappelijke ligging: Het plangebied bevindt zich op een hoger gelegen locatie aan de rand van de vallei van de Heulebeek, die zich ten zuiden bevindt. Verder ligt het plangebied nabij de Leie die verder ten zuiden en ten oosten gelegen is. Bijkomend loopt het plangebied licht af richting het oosten. Op dergelijke locaties zijn al eerder steentijdartefacten aangetroffen in de omgeving. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als droge tot matig natte zandleem.
- Cartografische bronnen tonen een Frans militair kamp (1744) in de directe omgeving. Er is dus een grote kans op het aantreffen van sporen uit deze periode. Andere sporen uit de nieuwe en nieuwste tijd zijn ook eerder hoog in te schatten door de aanwezigheid van de Brugse steenweg en de stijgende invloed van de mens op het landschap in deze periodes. Historische kaarten geven verder meer informatie over de percelering van de percelen in de omgeving.
- CAI en ander archeologisch onderzoek duiden er op dat in de directe omgeving rondom het plangebied eerder een beperkt aantal archeologisch relevante sporen werden aangetroffen tot op heden. Maar op basis van de CAI kan gesteld worden dat er een veelheid aan sites aangetroffen zijn in de Leievallei. Zo werden reeds sites geattesteerd uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd. Sites in de omgeving die hier op wijzen zijn: Bozestraat Sint-Pietersstraat, Kortrijk Leopold III-laan 8 en Kuurne Najaarsweg. Sites uit de vroege middeleeuwen lijken vooralsnog volledig te ontbreken. Hiervoor geldt dan ook een lagere kans voor het aantreffen van sites uit deze periode.
- In de tweede helft van de 20ste eeuw werd de oostelijke helft van het plangebied bebouwd. De impact daarvan is momenteel niet duidelijk. De verstoring door de loodsen op het bodemarchief kan eerder beperkt gebleven zijn indien deze op palen of ondiep gefundeerd zouden zijn.

2.3.3 Syntheseplan

Op het syntheseplan (Plan 19) is duidelijk te zien dat het plangebied op een hoger gelegen locatie aan de rand van de vallei van de Heulebeek gelegen is. Bijkomend valt op dat er voor de directe omgeving van het plangebied erg veel CAI-waarnemingen gekarteerd zijn. Er zijn waarnemingen die wijzen op steentijdsites, sites uit de metaaltijden en Romeinse sites in de nabije omgeving. Sites in de omgeving die dateren in de Volle en late middeleeuwen zijn meer voorhanden en werden reeds opgegraven. Het militair kampement zou op basis van de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied moeten liggen.

Plan 19: Syntheseplan met weergave van de CAI en eindverslagen op het Digitaal Hoogtemodel (digitaal; 1:250; 06/09/2024).

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Naast het inschatten van de archeologische verwachting is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering nader te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst. Binnen het plangebied zijn aanwijzingen voor recente verstoringen in de vorm van loodsen die gebouwd zijn in de loop van de 20ste eeuw. Aangezien de bebouwing grotendeels uit loodsen bestaat en een deel van het plangebied slechts verhard is met kiezelsteentjes is het mogelijk dat deze verstoring een eerder beperkte invloed op het bodemarchief gehad heeft.

Het kennispotentieel voor de steentijd, metaaltijden en Romeinse tijd is matig tot hoog aangezien de meeste aangetroffen sites in de nabije omgeving vooral off-site fenomenen uit deze periodes hebben waargenomen. Ook voor het kennispotentieel voor het aantreffen van sporen uit de nieuwe tijd is hoog. Specifiek het aantreffen van het gekarteerde militaire kampement uit 1744 zou veel kenniswinst verschaffen. Militaire kampementen uit deze periode zijn over het algemeen weinig onderzocht in Vlaanderen.

Er zijn weinig archeologische sites geattesteerd in de direct omgeving van het plangebied. Indien binnen het plangebied archeologische vondsten, sporen of structuren aan het licht komen uit de steentijd, metaaltijden, de Romeinse periode, middeleeuwen, nieuwe tijd of nieuwste tijd kan dit een grote kennisvermeerdering zijn, niet alleen voor het plangebied maar ook voor de directe omgeving.

De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan in verhouding tot de mogelijke resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon onvoldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁴⁷ is verder vooronderzoek aangewezen.

⁴⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 4: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	NEE	NEE	NEE	NEE	DIT ONDERZOEK IS OP ZICH ONVOLDOENDE OM DE VERWACHTING/HET POTENTIEEL NAUWKEURIGER VAST TE STELLEN. STEENTIJDWAARDEN ZULLEN MET DEZE METHODE NIET GEDETECTEERD WORDEN EN DE GRONDSPOREN DIE WEL NAAR BOVEN Zouden KUNNEN KOMEN MIDDELS DEZE METHODE ZULLEN ALSNOG MIDDELS EEN ANDERE METHODE GEVERIFICEERD EN GEÏDENTIFICEERD MOETEN WORDEN. KOSTEN-BATEN IS DEZE EXTRA ONDERZOEKSSTAP HIER NIET NUTTIG.
VELDKARTERING	NEE	JA	NEE	NEE	OVER HET VOLLEDIGE GEBIED IS WEL EEN TYPE VERHARDING AANGEBRACHT, VELDKARTERING IS BIJGEVOLG NIET MOGELIJK.
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	ESSENTIEEL OM DE BEWARING VAN HET BODEMARCHIEF TE ONDERZOEKEN EN TE BEPALEN HOE DIEP DE ARCHEOLOGISCH RELEVANTE LAGEN ZICH BEVINDEN. OOK WORDT ZO HET STEENTIJD POTENTIEEL BEPAALD OM VERDERE ONDERZOEKSSTAPPEN TE OVERWEGEN.
VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	MISS	NEE	MISS	IS ENKEL RELEVANT WANNEER NOG EEN INTACTE BODEMOPBOUW VASTGESTELD KON WORDEN DOOR MIDDEL VAN LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK IN KADER VAN STEENTIJDONDERZOEK.

PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	JA	MISS	JA	MISS	IS ENKEL RELEVANT WANNEER NAAST EEN INTACTE BODEMOPBOUW OOK DIRECTE AANWIJZINGEN WERDEN AANGETROFFEN DIE WIJZEN OP DE AANWEZIGHEID VAN EEN VONDSTENSITE DATERENDE UIT DE STEENTIJD
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	MISS	JA	MISS	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK. DIT ONDERZOEK IS NOODZAKELIJK OM DE AANWEZIGHEID VAN JONGERE SPORENSITES NA TE GAAN.

Allereerst is het van belang om de bodemgesteldheid van het onderzoeksterrein te controleren. Hiertoe dient een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem onder de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd te worden. Dit om de toestand van de bodem na te gaan, om het steentijdpotentieel in te schatten en om mogelijke archeologische niveaus vast te stellen.

Indien het archeologisch niveau geraakt zal worden door de geplande werken, dient mogelijk verder vooronderzoek uitgevoerd te worden. Indien blijkt dat de bodem onverstoord is en een voldoende intact bewaarde bodem aanwezig is, dient een steentijdonderzoek uitgevoerd te worden aan de hand van archeologische boringen (en eventuele vervolgmaatregelen). Indien de bodem geen potentieel (meer) heeft voor steentijdarcheologie maar wel nog voor sporenarcheologie, dan dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden. Als de bodem volledig verstoord is en geen archeologisch niveau bewaard is gebleven, of indien de relevante horizonten zich buiten de impactzones bevinden, dient geen verder onderzoek meer te gebeuren. Het onderzoekstraject en potentiële vervolgstappen worden in het programma van maatregelen van deze archeologienota beschreven.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Verder onderzoek binnen het volledige plangebied is noodzakelijk, er kunnen nog archeologische waarden aanwezig zijn in de vorm van vondstenconcentraties of sporensites aanwezig zijn. Hiervoor wordt het volledige terrein van 3.097 m² onderworpen aan het vervolgonderzoek.

Plan 20: Plangebied met afbakening van de zone voor vervolgonderzoek (digitaal; 1:250; 06/09/2024).

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan de Brugsesteenweg 90 te Kuurne heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgesteld. De initiatiefnemer wil op het terrein de huidige bebouwing slopen en het aanleggen van een winkelgebouw met parking (inclusief overdekt laadstation). Naast deze bebouwing worden twee wadi's aangelegd. Hierbij worden mogelijke archeologische waarden verstoord.

Het doel van deze archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een vervolgonderzoek. Gebaseerd op de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt een landschappelijk bodemonderzoek aanbevolen. Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zoveel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied aan de hand van bodem- en aardkundige gegevens en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld.

Het volledige plangebied is tegenwoordig bebouwd of verhard maar op basis van het bureauonderzoek lijkt deze ingreep eerder beperkt geweest te zijn. Het bureauonderzoek toonde eveneens aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten zou kunnen bevatten minstens vanaf de steentijd tot en met de nieuwe tijd. Uit de resultaten van het bureauonderzoek bleek dat de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd een impact zullen hebben op het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Hier is de kans dan ook reëel dat archeologische sporen bewaard zijn gebleven die bovendien potentieel erg waardevol kunnen zijn en nieuwe inzichten kunnen bieden voor de omgeving.

De voorwaarden voor het geadviseerde vervolgonderzoek worden uitgeschreven in het bijhorende Programma van Maatregelen.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Huidige situatie op het plangebied (aangeduid in rood) gezien vanop de Brugsesteenweg in oostelijke richting.....	6
Figuur 2: Plangebied (aangeduid in rood) gezien vanop de Elfde-julilaan.....	7
Figuur 3: Snede bijgebouwtje ten zuiden van winkel.....	11
Figuur 4: Terreindoorsnede nieuwe toestand.	12
Figuur 5: Snede van het laadstation.....	13
Figuur 6: Snede van het winkelgebouw.	14
Figuur 7: Hoogteverloop (zie Plan 7) op het terrein van west naar oost.	18
Figuur 8: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied (profieltype 14).....	24
Figuur 9: Knipsel uit de militaire kaart van 1744. De kaart is naar het noordwesten gericht....	30
Figuur 10: Detail van de militaire kaart uit 1744, het huidige plangebied bevindt zich ter hoogte van de rode ovaal. De kaart is naar het noordwesten gericht.	31

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op de topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 03/09/2024).....	2
Plan 2: Plangebied op de kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 03/09/2024).....	3
Plan 3: Plangebied op de meest recente orthofoto (digitaal; 1:1; 03/09/2024).....	6
Plan 4: Plangebied met weergave van de toekomstige inplanting op de meest recente orthofoto uit 2023 (digitaal; 1:1; 10/10/2024).....	9
Plan 5: Schematische weergave van de toekomstige ingrepen op het GRB (digitaal; 1:250; 10/10/2024).....	10
Plan 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 03/09/2024).....	19
Plan 7: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 03/09/2024).....	20
Plan 8: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 03/09/2024).....	22
Plan 9: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 03/09/2024).....	23
Plan 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 04/09/2024).....	25
Plan 11: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 04/09/2024).	32
Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 04/09/2024).	33
Plan 13: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 04/09/2024).....	34
Plan 14: Plangebied op de topografische kaart van 1969 (digitaal; 1:25.000; 04/09/2024).....	35
Plan 15: Plangebied op de topografische kaart van 1981 (digitaal; 1:25.000; 04/09/2024).	36
Plan 16: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:250; 04/09/2024).	40
Plan 17: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart per tijdperiode (digitaal; 1:250; 06/09/2024).....	41
Plan 18: Plangebied en omgeving op de kaart met in akte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen (digitaal; 1:250; 06/09/2024).....	43
Plan 19: Synthesepan met weergave van de CAI en eindverslagen op het Digitaal Hoogtemodel (digitaal; 1:250; 06/09/2024).....	46
Plan 20: Plangebied met afbakening van de zone voor vervolgonderzoek (digitaal; 1:250; 06/09/2024).....	50

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Impactanalyse met oppervlakte en verstoringsdiepte	15
Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de omgeving van het plangebied.....	38
Tabel 3: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio.....	42
Tabel 4: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	48

5 Bibliografie

- ACKE, B. et al., 2019. *Nota Kuurne Kortrijksestraat*, Moerbeke-Waas. Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/11326>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2024a. Inventaris Onroerend Erfgoed. Gebieden Geen Archeologie. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten?categorie=GGA>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2024b. Loker onroerend erfgoed: archeologienota's, nota's en eindverslagen. Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/goedgekeurd>.
- Anon, 2024. GALLICA. Available at: <http://gallica.bnf.fr/accueil/?mode=desktop>.
- BELDÉ, G. & DIERCKX, L., 2017. *Archeologische bureauonderzoek en prospectie te Kuurne, Beeklaan - Nota*, Aartselaar. Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/4713>.
- BELIS, B. et al., 2024. *Middeleeuwse sporen aan de Bozestraat. Een archeologische opgraving aan de Bozestraat te Heule, Kortrijk*, Geel.
- VAN BELLE, A., 2024. *Archeologienota Kuurne, Brugsesteenweg 90. BAAC Vlaanderen Rapport 2888*.
- BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE FRANCE, 1744. Carte des environs de Courtray avec les deux camps qui ont été occupés par l'armée commandée par M. le Mall. de Saxe en 1744. *BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE FRANCE*. Available at: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b525091643/f1.item.r=courtrai.zoom>.
- BOGEMANS, F., 2007. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart, kaartblad 29 Kortrijk*, Vrije Universiteit Brussel.
- CAI, 2024. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CARTESIUS, 2024. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2023. Portaal. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- DOV VLAANDEREN, 2022. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be>.
- DYSELINCK, T. & FREDRICK, K., 2018. *Eindrapport Kuurne Sint Pietersstraat Eindverslag, BAAC Vlaanderen rapport 636*.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2024. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.
- GOOGLE, 2024. Google Street View. Available at: <https://www.google.be>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2024. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- JACOBS, J. et al., 1999. Toelichting bij de tertiairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 29 Kortrijk, p.69.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000*, Leuven.
- VAN OPSTAL, W., De Achtiendaagse Veldtocht. Available at: <https://18daagseveldtocht.be/>

[Accessed January 28, 2021].

PIETERS, T., 2013. *Archeologisch vooronderzoek Kuurne Najaarsweg, Ruben Willaert Rapport 128*, Sijsele: Ruben Willaert.

POLFLIET, B., VANHECKE, I. & SLABBINCK, F., 2024. *Koning Leopold III-laan 8 (Kortrijk, West-Vlaanderen)*, Sint-Michiels.

VERGAUWE, R., DECONYNCK, J. & LALOO, P., 2021. *Kuurne Ringlaan 16*, Aalter.